پنجاب یونیورسٹی لاہور دی انعامی کتاب

موآتے

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

ناشران
تاجران

آئینہ ادب

چوک مینار
انار کلی

لاہور

موآتے

دارداں دسے چا دُکھ بناون دردمنداں دِیاں گوکاں
دُھخدیاں دھُونیاں وِچ نقیرا لان موآتے چُوکاں

○

پنجاب یُونیورسٹی لاہور دی انعامی کتاب

اچھی کتاب

دا

نکھار ہمیشہ

قائم

رہندا اے

موآتی

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

چھاپن والے

آئینہ ادب چوک مینار۔ انارکلی لاہور

دوسری وار ۱۰۰۰

۱۹۶۹ء

مُل :۔ سفید کاغذ : ساڑھے چار روپئے نیوز : تین روپے

اہتمام

م۔ع۔سلام، آئینہ ادب
چوک مینار۔ انارکلی
لاہور
فون نمبر :۔ ۶۷۵۰۴

طابع محمد طفیل مالک نقوش پریس اُردو بازار لاہور توں ناشر م۔ع۔سلام نے
چھپوا کے آئینہ ادب۔ چوک مینار۔ انارکلی۔ لاہور توں شائع کیتی۔

عزّت مآب شیخ دین محمدؒ

گورنر سندھ

دے ناں

۱

○

شعر میرے نیں غماں خوشیاں دے سومیں وگّ دے
کُجھ دِلاسے محرماں دے کُجھ ہَنورے جگّ دے
دِیدیاں نُوں ٹھار کے دِل بال دیندے نیں فقیر
اتھرُو اکھاں دے چنگیاڑے نیں دِل دی اُگ دے

سرناویں

تعارف

از

ظفر الملّت والدین حضرت مولانا ظفر علی خان صاحب (مرحوم و مغفور)

ڈاکٹر فقیر محمد صاحب فقیرؔ نے پنجابی زبان میں اپنے خیالات سپردِ قلم کرکے اہلِ نظر کے لئے تفریح کا سامان ایک نئے انداز سے پیش کیا ہے۔ پنجابی زبان شاعری کے لئے عشق و عاشقی کے لئے خاص طور سے موزوں واقع ہوئی ہے ہیر وارث شاہ، یوسف زلیخا مولوی غلام رسول اور سوہنی مہینوال فضل شاہ کو ہی عموماً لوگ پڑھتے تھے۔ ڈاکٹر فقیرؔ صاحب نے اس سخنوری کا رُخ پھیرنے کی کوشش کی ہے۔ اور اپنی اس کوشش میں وہ بڑی حد تک کامیاب ہوئے ہیں۔

ڈاکٹر صاحب کو مبداء فیاض سے ذوقِ سلیم ارزانی ہوا ہے۔ مولینا حالی مرحوم نے جو کام اپنی شہرۂ آفاق تصنیف "مسدس مدّ و جزر اسلام" سے لیا ہے وُہی کام ڈاکٹر فقیرؔ نے اپنی کتاب "موآتے" سے لیا ہے۔ جو کامیابی انھیں اس کوشش میں حاصل ہوئی ہے اس پر میں انھیں مبارکباد دیتا ہوں۔ اور مجھے

امید ہے اگر وسیع پیمانے پر اس کی اشاعت ہوئی تو پنجابی شاعری سے دلچسپی رکھنے والے حضرات کیلئے ادب و اخلاق کا ایک بیش قیمت خزانہ ہاتھ آجائے گا۔ اخیر میں مَیں تمام پنجاب نواسیوں کو مشورہ دیتا ہوں کہ وہ حُسن و عشق کے قصّے کہانیوں کی بجائے ڈاکٹر فقیر صاحب کی کتاب موآتے کو پورے شوق اور توجّہ سے مطالع کریں، اس طرح جہاں آپ کے ادبی مشاغل برقرار رہیں گے وہاں ساتھ ساتھ قوم کے لئے تعمیری کام کا سلسلہ بھی جاری رہے گا۔

ادبی ذوق رکھنے والے حضرات کو مَیں دعوت دیتا ہُوں کہ ڈاکٹر فقیر کے اس شاہکار کو اپنے کتب خانے کی زینت بنائیں ؞

ظفر علی خان

تیری معرفت کہئی سوادی ہوئی اے

کہئی گلّ میتھوں ایہہ وادھی ہوئی اے

تیرے تھاں دا ظاہر ہوناں پَیندا اے مَینوں

تُوں چَھپّن دی جھہی قسم کھاہدی ہوئی اے

○

ساتھی

انگ ساک آؤندے نیں آ کے پرت جاندے نیں سدا
میری وَرتوں نال میرے ورت جاندے نیں سدا

بیت دے کھٹّے نیں ہفتے وی مہینے سال دی
سنگ ساہنجاں تیک رہیندے نیں شریکاں نال دی

آشنا نیں روز کولوں وانگ عاماں لنگھ دے
وِچّ راہ کر دے کراندے نیں سلاماں لنگھ دے

ویہلیاں ہو کے نیں کردے فکر گھر دے جھٹ وے
یار جیہڑے آن کے نیں نال بھیڑاں کٹ دے

کول کوئی اوہنبڑ نہ محرم حال رہیندا اے اخیر
نال ہر دم رہین والا نال رہیندا اے فقیر

○

سوہنیؔ

ہے میریاں حمداں نعتاں توں بہت اُتاں مقام محمدؐ دا
پیا اپنے شعر سجاناں ہیں وِچّ لکھ کے نام محمدؐ دا

سنجیاں دے وانڈے ہتھاں نُوں کیہ ویکھے نظر بخیلاں دی
اَمبر تے چڑھ دے سُورج نُوں نہیں ہندی لوڑ دلیلاں دی
بت لعل کسے دا جوہری نُوں دَسّے بے قدرا روڑا کیہ
دسّے ٹُر تیز بُراق دیاں ٹوراں کوئی لنگا گھوڑا کیہ
کیڑی دریا وِچّ اُترکے کیہ ویکھے پار کنارے نُوں
رائی بے قدری کیہ جانے پربت دے کھِلّ کھلارے نُوں
دَسّے کیہ منکر لوکاں نُوں بت موسیٰؑ دا فرعون کوئی
رہہ کے پیا کرے زمیناں تے عرشاں دیاں گلّاں کون کوئی
کنڈا کوئی کویں بیان کرے پھُلّاں دی مہک سُہانی دا
مالی بے درد کیویں جانے چا بُلبُل درد رنجبانی دا
کھوّں کوئی منگتا دُنیا نُوں دے دولت داد امیراں دی
کوئی مُورکھ دَسّے روگی نُوں تاثیراں کویں اکسیراں دی

ہے میریاں حمداں نعتاں توں بہت اُتاں مقام محمدؐ دا
پیا اپنے شعر سجاناں ہیں وِچ لِخ کے نام محمدؐ دا

ذرہ ہیں میلی دھرتی دا ہیں فانی دھرتی فانی ایں
وحدت دے نُوری اَمبر دا اوہ بدر کمالِ نُورانی ایں

میں زحمت نری زمانے لئی اوہ رحمت عالم سارے دی
اوہ سوماں مہر محبت دا میں ڈھِلّ کلّہ کھارے دی

میں کورا دُشمن یاراں دا ہیں وَیری دِلی حبیباں دا
اوہ دردی دُکھی ییتیماں دا اوہ سخی بھنجال غریباں دا

بخشے چا بدلہ لین بناں اوہ ظالم دشمن جانی نُوں
میں بدلہ لیندا ویکھاں نہ اِک وَیری دی ویرانی نُوں

ہتھ آ کے میرے ہیرے وی بے قدرے رتے بے لوڑے نیں
غَیراں دے ہتھاں وِچ اوہدا اپنے کلمہ پڑھدے روڑے نیں

اوہ ہیرا اے میں پتھر آں اوہ سونا اے میں پارا نئیں
ہیں دَسّو کدھا سہارا ہاں اوہ دَسّو کدھا سہارا نئیں

ہے میریاں حمداں نعتاں توں بہت اُتاں مقام محمدؐ دا
پیا اپنے شعر سجاناں ہیں وِچ لِخ کے نام محمدؐ دا

عمل دا زور

چہرہ تیرا اے سادھ طبیعت تیری اے چور
دِل اے تیرا کجھ ہور تے دِل دی ہوس کجھ ہور
بندے دے دِل دا نُور اے ہُندا نظر دا نُور
باطن تیرا اے کور جے دِیدے تیرے نیں کور
بے آہنگسا اے شوق تے بکھڑے تیرے نیں راہ
منزل تیری اے دُور تے ہِٹی تیری اے ڈور
زِندگی دا پا کے پیچ آزادی دے نال آپ
گلّاں دی نئیں پتنگ نُوں دیندا عمل دی ڈور
طاقت اوہدی دا کردا اے اقرار زمانہ
دُنیا تے جدھیاں بازُوواں وِچ اے عمل دا زور

○

ویلے دی مت

کیوں ڈرناں ایں وچ کے اینویں جُھلدے جھکّڑ جُھلّن دہ
پَے کے طوفاناں دی ہتھّیں دل دے جھاکے کھُلّن دہ

مِلن بہاراں نُوں جد بُوٹے نال خزاں دے بھِڑدے نیں
سینے کلیاں دے جد پاٹن پھُل سُہانے کھِڑدے نیں
قید سِیّاں وچ ہو کے رکھدیاں گلّاں مَن دیاں مَن وِچّ نیں
سِر تے چک سمندر خونی کِنّیاں موتی بن دیاں نیں
پتھّراں دے وِچّ رہیہ کے ہیرے رکھّن سختی ڈھالاں دی
وِچ ہنیریاں کاناں اُٹھگڑے رنگت مینی لعلاں دی
پہلاں سونے نُوں سُنیارا وِچّ کٹھالی پاندا اے
گال اوہنوں تیز اگّاں دے وِچّ گہنے فیر بناندا اے
نال ہلّاں پڑوا کے سینہ دھرتی فصل اُگاندی اے
دانے دے سَو دانے دیوے کنک جاں دَبّی جاندی اے

کیوں ڈرناں ایں وچ کے اینویں جُھلدے جھکّڑ جُھلّن دہ
پَے کے طوفاناں دی ہتھّیں دل دے جھاکے کھُلّن دہ

مَیں تینوں جیؤں اُہناں اُنجیں میری متّے لگدا جا
سَڑدا جا پر وِچ ہنیرے دِبوے وانگوں جگ دا جا
بلدے دِیوے چار چُپھیری سُن کیہ گل سُناندے نیں
بَلدے نیں جو آپ چوفیرے اوہو چانن لاندے نیں
چڑھنا چھڈدا نئیں اَسمانیں گاہندا چنّ زوالاں نُوں
پھِر پھِر وِچ ہنیریاں راتاں لبھّے اَنت کمالاں نُوں
لَہندے پانی پربت پتھر روڑھی نال لجاندے نیں
کر دریا کوہاں دے پینڈے کلّر بار وساندے نیں
وَدھ دی وِیخ فقیرا اِک اَوکڑ حوصلہ میرا ودھ دا اے
تیؤں تیؤں لشکن تارے جیؤں جیؤں ہور ہنیرا وَدھ دا اے
کیوں ڈرناں ایں ویخ کے اینویں جُھلدے جھکّڑ جُھلّن دِہ
پَے کے طُوفاناں دِی ہتّھیں دِل دے جھاکے کھُلّن دِہ

قُرآن

نافے نُوں وچ ہرناں دِیاں نافاں دے نہ رکھو
زربند پیا کول صرافاں دے نہ رکھو
تلوار پئی وِچ نیام ہُندی اے بیکار
قرآن نُوں ہُن وِچ غلافاں دے نہ رکھو

اللہ نوں نہ آکھ

سچ ہووے کدی نہ جھوٹھ اُتّے بیٹھا رہ ماری مَل کوئی
کھڑکے نہ ساری عمر پیا کھڑکائے زبانی ٹلّ کوئی
دِل نال دباں دے موہندی نئیں مارے جے کِتے ٹرپلّ کوئی
دندے دی مِٹّی کیرے نہ اُٹھ شوہ وِچ پیندی چھلّ کوئی
کھوہ کے ادھولے کھاندا نئیں لاکھٹّریاں دی ولّ کوئی
اِک گِدّوں شیر نہ بن دا اے لے شیر دی اُتّے کھلّ کوئی
رہ مشکل وِچ جو کڈھے نہ مشکل دا آپ اِی حلّ کوئی
دِسّے بے آس زمانے تے رکھ آس پرائی ئل کوئی
اوہ ویری آپ اے آہلک دا اوہ کھاندا اے تیرا جھلّ کوئی
اللہ نوں نہ آکھ کجھ آکھیا اوہنے نہیئوں سُننی گلّ کوئی

منزل تے ٹُردے پنچھ دے نئیں پرا پڑدے فریادی نئیں
راہیاں دی ساھن دُنیاں تے بے باکی اے اُستادی نئیں

ہُندی اِک اُدّھی بندے دی وِچ دُنیاں دے بربادی نئیں
بے آہنگس آہلک مارے دی آبادی وی آبادی نئیں
نئیں واہی سُکھ وَسیبے دا محنت دی جس نوں وادی نئیں
راہ روکن پتھّر اوہناں دے ہٹھ جنھاں دے فولادی نئیں
کوئی کیوں اوہدی امداد کرے آپ اپنا جو امدادی نئیں
کرنی بن بیٹھے زبانی نہ اللہ دی گَل اتھّل کوئی
اوہ وَیری آپ اے آہلک دا اوہ کھاندا اے تیرا جھلّ کوئی
اللہ نوں نہ آخ کُجھ آہلکیا اوہنیں نیوُں سُننی گل کوئی

اِک جان بجُھ کے ڈِگدے نُوں آکون شدائیا چاہندا اے
مینہ وَسدے نُوں تُوں وَیہندا ئیں پیا ڈھیندے کوٹھے ڈھاندا اے
وَگ جھکھّڑ سُکّے رُکھاں اے اِی ٹاہن پیا کڑکاندا اے
پھڑ سوہل ملوکاں پھلّاں نوں ہر لنگھدا توڑ لجاندا اے۔
بے آنیاں ڈروّاں دَل کدی اوہ پرت نہ جھاتی پاندا اے
دُنیاں دی مچلی خلقت نوں اوہ خالق وِسرجاندا اے
پاندا اے گھاٹا گھٹ دے نوں وادھے دی وار وَدھاندا اے

پیندی تھرتھلّی وچ کتے پاندا اے جندا تھرتھلّ کوئی
اوہ ویری آپ اے آہلک دا اوہ کھاندا اے تیرا جھلّ کوئی
اللہ نوں نہ آکھ کجھ آہلکیا
اوہنے نیئوں سُننی گلّ کوئی

جھوں مرداں نوں گھنیے دی ہُندی کجھ مرد سار نئیں
گلّ اودھی بن دی تیر نئیں تے نظر اودھی تلوار نئیں
آہراں وِچ بیٹھی آہلک دی مرداں دی ہُندی کار نئیں
رکھدے چڑھ سِر تے پربت دے نیویں شہباز اُڈار نئیں
منزل وِچ ایس حیاتی دی کوئی اوہ راہی راہ کار نئیں
جھکھڑ دے متا نے گھوڑے دا جیہڑا اسب ڈر اسوار نئیں
رب آپ کسے توں ڈردا نئیں ڈرواں دا ابن دا یار نئیں
نت جتّن والا جاندا نئیں نت ہارن والے ولّ کوئی
اوہ ویری آپ اے آہلک دا اوہ کھاندا اے تیرا جھلّ کوئی
اللہ نوں نہ آکھ کجھ آہلکیا
اوہنیں نیئوں سُننی گلّ کوئی

ڈاہنجھ اوڑاں وِچ اے بدّل جیوُں ہیندا باگاں دھریایاں دی
اوہ مارڑے یار آزماندا اے کہ طاقت وِدھ پرایاں دی
بے وسّی سدّھر وہیندا اے جد ہر سِر بازی لایاں دی
مُڑ اُدھی رہین نہ دیندا اے ہمّت بے کُند سوایاں دی
سُن لیندا اے وِچ میداناں دے دھر جان تلی تے آیاں دی
وانگ اَگ تپش اوہ پاندا اے مرداں دے پینڈے سایاں دی
سُن دا اے تھلّے تیغاں دے سجدے وِچ سیس نوایاں دی
ہر لے کے گل اوہ سُن دا اے یا جدوں نہائے کُھل کوئی
اوہ ویری آپ اے آہلک دا اوہ کھاندا اے تیرا جُھل کوئی
اللہ نوں نہ آخ کُجھ آہکیا اوہنے نیئوں سُننی گل کوئی

ہووے وِچ جس دیاں ہڈّاں دے رچ گئی تاثیر غلامی دی
اوہ اینویں کینوّیں بخشے نہ اودھی تقصیر غلامی دی
لحذا اے اوہ وِچ آزادی دے اودھی تقدیر غلامی دی
جو کرے دُعا آزادی دی کرکے تدبیر غلامی دی
جاندی اے اودوں جا کے وی وادی بے پیر غلامی دی
بن جاندی اے تلوار جدوں ٹُٹّی زنجیر غلامی دی

کردے نیں تیز آزاد جدوں شمشیر فقیر غلامی دی

مُڑ نئیں جاندی فرعوناں توں اللہ دی موڑی گلّ کوئی

اوہ ویری آپ اسے آہلک دا اوہ کھاندا اے تیرا جھلّ کوئی

اللہ نُوں نہ آخ کُجھ آہلکیا اوہنے نیئوں سُننی گلّ کوئی

ہمّت والے

اِک دن بڑی دعوت دا پربندھ کر کے حاتم طائی پھیرے بیشمار سدّے

سدّے عام غُلام مزدُور ماڑے نالے عرب دے خاص سردار سدّے

ویلے سِر ساری خلقت آن ڈھکی ہیسی دعوت دا بڑا اسامان ہویا

اُچّن چیت جاناں پیا وَل جنگل حاتم وَل جنگل دے روان ہویا

ٹُردا اپنے وِچ دھیان اُنجیں جد اوہ نکل بنّیں بڑی دُور آیا

جنگل وِچ اک حاتم نُوں اوس ویلے چُن دا لکّڑاں نظر مزدُور آیا

حاتم آکھیا اوس نُوں اگاں ہو کے اوہنیں دیکھ ایہنوں جد سلام کیتی

تُوں نئیں جان دا اطّے دے سخی حاتم ہے اَج ساریاں دی دعوت عام کیتی

گلّاں پئے کدھرے کردوں گل سدھا اَجّ دی اپنی محنت بچاؤیندڑے

دُنیاں گئی سی کھان لئی ہور جتھے تُسّیں اَجّ جا کے اوتھے کھاویندڑے

اوہنے آکھیا رہیندی فقیرا ایتھے ہمّت والیاں مرداں نوں تھوڑ کیہ اے

ہتھیں آپ کرکے کھان والیاں نوں جا کے کسے دا کھان دی لوڑ کیہ اے

آساں دی لاگ

بے غرض کھاندا کسے کولوں کدی وی ڈھیل نئیں

نیک کوئی ہُندیں دمیں کردا بدی دی پہل نئیں

لاگ آساں دی اے جنّے بھیڑی جدے کولوں فقیر

سہل اے جُثہ بچاناں دل بچاناں سہل نئیں

آہلکی دِی دُعا

عمل دِی دُنیا وِچ آہلک آہریاں دی رِیت نئیں
آہلکی دی وِچ دُنیا دے کِتے پرتیت نئیں

نال بے روگے دے رَل بہَینّدا اے سب بے روگا کوئی
اپنے جوگا جو نئیں نئیں اوس دے جوگا کوئی

نال جیہے مورکھ دے اوہدا ربّ کِیہ کارا کرے
جو توکّل کرن توں پہلاں نہ کوئی چارا کرے

مُل پاؤندا اے کدی چا اُدّم دے گُن دا خُدا
آہلکی جے کوئی دُعا مَنگے تے نئیں سُن دا خُدا

○

کون

اَکھّاں وِچّوں جھاکے کون
باہروں ویہندیاں ٹھاکے کون

کون ہونٹھاں تے لالی لائے	زُلفاں دے وِچ گُنڈل پائے
کیہڑا نقش مُلوک بنائے	کھِچّے سوہنے خاکے کون

اَکھّاں وِچوں جھاکے کون
باہروں ویہندیاں ٹھاکے کون

کوَن وگائے ندیاں نالے	مارے کیہڑا وِچ کون اُچھالے
ڈوبے کون اِملاکاں والے	تارے بے اِملاکے کون ؟

اَکھّاں وِچّوں جھاکے کون
باہروں ویہنّدیاں ٹھاکے کون

کون کوئی اے مَیں کیہ اَنگاں	کیہڑا وسدا اے وِچ رنگاں
کوَن اَکھّاں وِچ پائے سَنگاں	لاہے دِل دے جھاکے کون
اَکھّاں وِچّوں جھاکے کون	باہروں ویہنّدیاں ٹھاکے کون

پائے نِت بُھلیکھے کیہڑا   سدا نتارے لیکھے کیہڑا
اَندروں بنّے دیکھے کیہڑا   باہروں اندر تاکے کون
اَکھّاں وِچّوں جھاکے کَون
باہروں ویہندیاں ٹھاکے کَون

کونُ اگانے فصل سُہانے   پائے سِٹّیاں دے مُنہ دانے
کَون اَوڑاں دے بھینوّیں دانے   رکھّے بدّل واکے کون
اَکھّاں وِچّوں جھاکے کَون
باہروں وَیہنّدیاں ٹھاکے کَون

کَون فقیر بہار ہسائے   جنگل پربت کون وسائے
وَگدے سوتے کون سُکائے   کھولے سُکّے تاکے کون
اَکھّاں وِچّوں جھاکے کَون
باہروں ویہنّدیاں ٹھاکے کَون

بے غرض

بے غرض حیاتی نوں لیا جان جنھاں نے   بے لوڑ عمر دا احسان لیا جنھاں نے
دُنیا تے مسلمان بنیں پھردے نے اُوہو   پڑھ کے نہ کدی سمجھیا قرآن جنھاں نے

پنجابی رانی

بول ذرا کوئی بول

بولیئے

بول ذرا کوئی بول!

رُوپ تیرے دی ڈَول سُہانی — تُوں سُندر پنجابی رانی
دیس پنجاب میرے دی ہانی — تُوں سَمی ایہہ ڈھول

بولیئے

بول ذرا کوئی بول

اثر تیرے تیریاں تارشیراں — سِدھے رانجھے بھولیاں ہیراں
سوہنیاں تے مہینوال نظیراں — تیرا عشق نرول

بولیئے

بول ذرا کوئی بول

تیرے بول فرید سُنائے — باہُو۔ حیدر تُوں۔ بھرمائے
بُلھا۔ ہاشم تیرے جائے — وارث تیرے کول

بولیئے

بول ذرا کوئی بول

راگ تیرا کِنّیں رس گھولے — سُن مستانہ ہِردا ڈولے

تیریاں سدّاں ماہیا ڈھولے — لین دلاں نوں پھول

بولئے

بول ذرا کوئی بول

بہ کے اج جھناں کنارے — بول ذرا کوئی بول کرارے
نہی سُرو چ مٹھی تارے — کر کوئی گل اڈول

بولئے

بول ذرا کوئی بول

بول فقیر تیرے من موہنے — مُنہ چپت لگدے سوہنے سوہنے
بول ذرا چل چھوہ کوئی چھوہنے — دِل دی گھُنڈی کھول

بولئے

بول ذرا کوئی بول

ہمّت حوصلہ

گون ہٹھ دے جدحیاتی گون لگدی اے فقیر
ہون بے آسی دی نیویں دھون لگدی اے فقیر
وتخ سکے بے دھڑک ہمت حوصلے دی زندگی
موت دے مُنہ تے تریلی آون لگدی اے فقیر

قوّت

ایہہ سنسار اے یار میرا نہ تیرا
ونڈائے گا ایہہ بھار میرا نہ تیرا
اُدّھم دا ایہہ سنگی عمل دا ایہہ ساتھی
زمانہ مددگار میرا نہ تیرا
ہے قوماں دی تقدیر مرداں دی ہمّت
رکھے کم بلکار میرا نہ تیرا
ایہہ جنگل ایہہ پربت نیں شیراں ڈیرے
ختن، چین، تاتار، میرا نہ تیرا
ہے قوّت دے سرتاج تے تخت پیڑھی
کوئی راج دربار میرا نہ تیرا

بقا

باقی عشق نئیں جیہڑا جہان اُتّے مزا وِچّ اوھدے اِنتظار دا کیہ
زد وِچ اجل دی اے جدھا روپ فانی شوق رکھناں اوھدے دیدار دا کیہ
جھکّڑ ہون خزاں دے مگر جس دے کرنامان اوس آئی بہار دا کیہ
ہووے آپ فقیر بیمار جیہڑا اوہنوں دسّناں روگ بیمار دا کیہ

پنجاب

کشمیر دے پہلے جنگ تے

اَجے باقی نیں پنجابی اجے پنجاب باقی اے
اَجے باقی نیں تلواراں اِہناں دی آب باقی اے
اَجے ظلماں اِہناں کولوں بِن آئی موت مرناں ایں
اَجے ناچ اِہناں تلواراں دیاں دھاراں تے کرناں ایں
وڑائچاں، گوندلاں، اُٹھناں، سیالاں رانجھیاں آوناں
اَعواناں، چیمیاں چٹھیاں تے ورکاں سانجھیاں آوناں
ایہہ آسے سامنے وری نوں پانی پین دیندے نئیں
اِیہہ دیندے جان نیں پرجان قومی اِین دیندے نئیں
اَجے ناچ اِہناں تلواراں دِیاں دھاراں تے کرناں ایں
اَجے ظلماں اِہناں کولوں بن آئی موت مرنا ایں
اَجے باقی نیں تلواراں اِہناں دی آب باقی اے
اَجے باقی نیں پنجابی اَجے پنجاب باقی اے
اَجے وَٹو تے وہنجل تارڑاں بھٹیاں دے سنگی نیں
اَجے کھوکھر نے سیّد مُغل مرزے مرد جنگی نیں

کھڈاری ایہہ اَجے جاناں تے اَینویں کھیڈ جاندے نیں
اِہناں شیراں دے وَیری، بَن اِہناں دی بھیڈ جاندے نیں
سَدا اِہناں دی ٹَللکر تھیں زمانے دھڑکدے ویکھے
ایہہ گجدے بَدّلاں دے سامنے نیں گڑکدے ویکھے
ایہہ طوفاناں دا ساگر وے دِلوں کڈھ وہم جاندے نیں
جے ویکھن پَربتاں وَل ایہہ تے پربت سہم جاندے نیں
اِہناں شیراں دے وَیری بَن اِہناں دی بھیڈ جاندے نیں
کھڈاری ایہہ اَجے جاناں تے اَینویں کھیڈ جاندے نیں
اَجے کھوکھر تے سیّد مُغل مرزے مرد جنگی نیں
اَجے وَٹو تے وَہنجل تارڑاں ہَٹیاں دے سنگی نیں
کھرل راوی دے رَہندے نیں جھناں دے حَٹ رَہندے نیں
جو روز اِہناں دے پَیے چڑھدے ہَڑاں دے نال کھہندے نیں
ایہہ ہمت نال پَیے کڈھدے نیں وَل تقدیر دے جاندے
ایہہ خُونی چڑھدِیاں کانگاں نیں لَکوں چیر دے جاندے
اِہناں دی ٹَھل جد اُٹھدی اے بَن طوفان جاندی اے
اُچھالے دیکھ اِہناں دے تارُوواں دی جان جاندی اے
اِہناں چڑھدے ہَڑاں دے نال سینے جوڑ دینے نیں
اِہناں ٹَھلاں نیں ایں ظُلماں دے بیڑے بوڑ دینے نیں
ایہہ خُونی چڑھدیاں کانگاں نیں لَکوں چیر دے جاندے

ایہہ ہمت نال پئے کڈھدے نیں وَل تقدیر دے جانڈے
جو روز اِہناں دے پئے چڑھ دے ہَراں دے نال کھہندے نیں
کھرل راوی دے رہندے نیں جھناں دے جٹ رہندے نیں
ایہہ نعرے مار کے نیں موت دی کوٹھی ہلا دیندے
ایہہ توپاں دَغدیاں دے وِچ سِر اپنے نیں جا دینڈے
ایہہ نالی کنک دی بندوق دی نالی سمجھدے نیں
ایہہ پھردے دِنج ٹینکاں نوں جُڑے ہالی سمجھدے نیں
پہاڑاں وانگ میداناں وِچ ایہہ دیکھے کھلے رہندے
ایہہ شیر اللہ دے راہواں تے نہ وَدھدے نیں ولے رہندے
ایہہ ظلماں دے دریاراں دراں تیکر ایہہ جاندے نیں
مگر بریاں دے بریاں دے گھراں تیکر ایہہ جاندے نیں
ایہہ توپاں دَغدیاں وِچ آپ سِر اپنے نیں جا دینڈے
ایہہ نعرے مار کے نیں موت دی کوٹھی ہلا دینڈے
فقیر ایہہ ہین کعبے دے نیں ایہہ سلطان جگاں دے
ایہہ جھولے جھکھڑاں دے نیں بھوباکے نیں ایہہ اگاں دے
ایہہ سِر تے شرک دے اُٹھی ہنیری وانگ وَگدے نیں
ایہہ وحدت دے محلاں وِچ بن فانوس جگدے نیں
دِلوں دشمن غلامی دے ایہہ عادی حکمرانی دے،
ایہہ ویری نے ویریاں دے دِلی جانی نیں جانی دے

ایہہ سُݨ دِین توں سب وارے دولت جہاناں دی
کرن پرواہ نہ اولاداں نہ مالاں دی نہ جاناں دی
اِیہہ وحدت دے محلاں وِچ بن فانوس جگدے نیں
اِیہہ سِر تے شِرک دے اَنھی ہنیری وانگ وگدے نیں
دِلوں دُشمن غلامی دے اِیہہ عادی حُکمرانی دے
اِیہہ ویری ویریاں دے نیں دِلی جانی نیں جانی دے
ایہہ جھولے جھکھڑاں دے نیں بھوبھاکے نیں ایہہ اگاں دے
فقیر ایہہ ہین کعبے دے نیں اِیہہ سُلطان جگاں دے

نقّاش

نُور و نُور کیتے سینے ہیراں دے مُکھ سپّ دا موتیاں نال بھریا
ٹور نرم نازک دِتّی سومیاں نوں سینے وِچ پربت دے جلال بھریا
ناری رُوپ سُورج دے نوں لِشک دے کے متھے چن دے نوری جمال بھریا
پھُلاں وِچ فقیر نقّاش کیہ کوں وکھرا رنگ کمال بھریا

نشان

میرے دِل نُوں درداں دے مان ہور وِی نیں
اَجے ہنّدھراں دے جہان ہور وی نیں

منوں مرگیاں لئی تے ایہہ جگ وی نئیں
دِلا جیوندیاں دے جہان ہور وِی نیں

گلہ کیہ نصیباں تے یاراں دا کریئے
میرے کئی اَجہے مہربان ہور وی نیں

نظر اَنت بے اَنت دا وچ وِی نئیں
زمانے کئی کئی جہان ہور وِی نیں

جنُون عقل دا نہ دِلا ویخدا رَوہ
تیری زِندگی دے نِشان ہور وِی نیں

چاننی رات

قدرت دا سوماں اُبھر کے پیا نوری ندی وگاندا اے
پیا چھن ہستی دی وستی تے چاندی دا جال وچھاندا اے
ستی پئی قسمت جاگی اے یا مڑ کے امبر گیڑے دی
یا ایہہ ساگر وچ نیلم دے پئی تردی اے بیڑی ہیرے دی
نظراں چھلیائی گیہ دسّن جیہے چھٹے دُدھ نظارے دی
امبر نیں ننگی دھرتی تے، پائی اے چادر پارے دی
کہیا مست ہوا دیاں تاراں تے کرناں دا ناچ سوادی اے
مستانیاں نوری پتلیاں نوں کہی نچن دی آزادی اے
آؤندے نیں اچن چیت آپے پئے اُسّل وٹ پیاراں نوں
باگاں دی قسمت جاگی اے آئی اے ہوش بہاراں نوں۔
چڑھیا اے روپ ہر بوٹے تے پھلاں دی رنگت دونی ایں
امبر دا دیس صبونی ایں دھرتی دا دیس صبونی ایں
وا سُر سُر کر کے گاؤندی اے بوٹے پکے وجدوں ہلدے نیں

پپے وانگ وچھنیں یاراں دے اِک دُوجے دے گل ملدے نیں
کنڈے اج کھلیاں نوکاں بھئیں پَے آپ تربھندے ڈردے
پھُل اُڈ اُڈ کے پپے کلیاں دے کناں وچ گلاں کردے
ہر اک دُوجا اِک دُوجے دا بنیاں الزام جوابی اے
ہر پھُل اَج اِک مستانہ ایں ہر بُوٹا اِک شرابی اے
ہر رُوپ مَتی پھلواڑی نیں گل لہریا جوڑا پایا اے
ست رنگا عطر کسے مالی جا باگاں وچ چھنکایا اے
اَج شوخے چن ہنیرے دی جا گل نزول بنتاری اے
چانن دی نوری چادر دی دھرتی نیں بُکل ماری اے
ہے چڑھی جوانی سوہجھاں تے پئی سدھر ہسدی دِسدی اے
اِک چِٹی دُدھ جیہی وستی، اکھاں نوں وسدی دِسدی اے

(۲)

سدھر اج فیر پیار دیاں پئی سُراں الاپی جاندی اے
اُلفت دیاں مست نگاہ میری مُڑ واٹاں ناپی جاندی اے
کجھ چن دیاں کرناں آہندیاں نیں ہنجوں پے کاہلاں پاندے نیں

مُڑ قصے بیتے ویلے دے چھپے دِل تے رنگ جماندے نیں
چانن دی بہاروں دسدا اے اِک سُکّا باغ جوانی دا
دِل درداں ماریا کرے پیا ماتم سبے داغ جوانی دا
جھلکاں نیں نوری ہر پاسے پر دِل تے کلکھن چھائی اے
مُڑ دِل میرے غم کھادھے نوں بے درد نیں ٹھوکر لائی اے
مُڑ تپ کے کڑاہی سینے دی پئی رُوح دی مچھی تل دی اے
جہی اگ محبت لائی اے نہ بُجھدی اے نہ بلدی اے
مُڑ یاد کسے دی آوندی اے پیا دِل جیونوں گھبراندا اے
مُڑ جی کاہلا پیا پیندا اے مُڑ رونوں رہیا نہ جاندا اے
مُڑ میریاں اکھاں بے صبراں رو رو کے نیر وگاندیاں نیں
مُڑ تدبیراں تقدیراں نوں گل لاکے روندیاں جاندیاں نیں
کردا اے اج وراگ پیا فیر حال میرا مجنوناں دا
خبرے کدھر لے ٹریا اے مُڑ دِل نوں جوش جنوناں دا
آ پائی اے ڈاہڈی کاہل جہی ایہہ دِل نوں کدھیاں ذکراں نیں
ایہہ میرے جیہہ بے فکرے نوں آ پئیاں کیہیاں فکراں نیں

دُکھّاں دا کوٹ اِک وسدا اے اُتّر دا چار چوفیر پیا

ایہہ چانی رات دسے چانن نیں پایا اسے آن ہنیر

کیوں ایدھیاں اُجڑواٹاں تھیں مُڑ پرت پیشاں نہ بھوں جایئے

وِسّر کے ایدھیاں فکراں نوں لا گل ذکراں نوں سَوں جایئے

سُوہجھاں دی چالے پایئے نہ اَجّ ڈور آساں دی پُھرتی دی

پی پی کے نشہ محبّت دا پَے لائیے سُر بے سُرتی دی

سُن سُراں فقیر پیار دیاں شرمائے بیٹھ وراگ پیا

دِلدے بے سُرتے سازاں تھیں نکلے اُلفت دا راگ پیا

حافظ

دِل نوں سدا فقیر رہی ایہو سدّھر ہِکّ

پڑھیا کُل قرآن توں سمجھیا لفظ نہ اِکّ

مومن دِی نظر

ہےَ بجلی وانگ ایہدی اکھّ مار دِی لِشک
زبان ایدھی دی نوک اے دار دی لِشک
ایدھی گلّ اثر جادُو دا اے سگواں
نظر مومن دی اے تلوار دی لشک

اِمتحان

خوشیاں عیش نئیں کوئی اِمتحان وی نئیں
ساڈے گلے شِکوے ہو کے وَین وِی نئیں
کربلا دی لِشک تلوار دِی وِی
صبر شُکر دی اے تے حسینؑ وی نئیں
ستم ویخ کے خُونیاں کُوفیاں دے
واہدے ظالم یزیداں دے ویخ ناں ہیَں

کدی حوصلے ویخ ناں غازیاں دے
کدی صبر شہیداں دے ویخ ناں ہَیں
پانی واسطے گئے سنے کوہیں ویکھو
پہرے لگّے دریا فرات اُتّے
بیٹھا قافلہ اے اسے پر صابراں دا
راضی ہو مولا دی رضا اُتّے

ہے اوہ سر کیہڑا جدھے وِچ وَسدی
حالت ایس بے وَس جنون دی نئیں
کیہڑی اَکھ اے اوہ جدھے وِچ آوندی
لالی نظر شہیداں دے خون دی نئیں
کیہڑا دِل اے اوہ سُن کے جدھے اُتّے
ہُندا اثر نہ ماتمی وَین دا اے
کیہڑا گھر دکھیا کردا ساں پچھوں
چاہلی دِن نہ ماتم حسینؑ دا اے
سورج کرناں دے اتھروں کیردا اے
ناہیں چن نوں چانن دی ہوش رہندی

رہ آسمان دُکھیار دا زرد چہرہ
ہے غمگین دھرتی سیاہ پوش رہندی
مساں کویں آھڑدے نہیں زخم جیہڑے
ویلا اوہناں دے چھلّ انگور دیوے
خونی چنّ ہر سال محرّماں دا
زخمی دلاں دے کھول ناسور دیوے
جام ہوگیا ٹنگیا کلیاں تے
مُنہ تلوار دے نال نیام دا اے
مطلب اج شہادت امامؑ دی دا
جاندا سمجھیا ماتم امامؑ دا اے
سی خلیلؑ پُتّر نوں قربان کیتا
جگرے حد نہیں ربّ دے جانیاں دے
پورا اساں وی کرلیا شوق اوہو
کرکے دُنبے حلال قربانیاں دے
واجب ایہہ سی منّیاں جویں اوہناں
لیندے اسی وی من فرمان اُنجیں

پُتر جویں سی اوہناں قربان کیتا
کر دے اسی وی پُت قربان اُجیں

پئیندی بھیڑ وچ رب لئی وانگ اوہناں
صبروں اسی وی وقت گذار دیئے

جویں سیس حسینؑ نیں واریا سی
سیس اسی وی آپنا وار دیئے

اللہ لئی اوہناں دِل نوں ویکھیا سی
اسی اپنے جگر کیوں ویکھئے نہ
اوہناں اپنے اکبر نوں ویکھیا نہ
اسی اپنے اکبر نوں ویکھئے نہ

اصغر اوہناں دا پانیوں باجھ تڑفے
کربلا دے پیا میدان اندر
حیف ایناں تے ساڈیاں اصغراں نوں
لے کے گھُرڑیں ماںواں کھڈان اندر

قاسمؑ اوہناں دا خون دے نال نہاوے
تپ دی ریت دے لال انگیاریاں تے

ساڈے قاسم وَیاھواں دے بَنھ گانیں
لا کے مہندیاں نھون کیوں کھاریاں تے
جاہن اوہناں دے لاڈلے وِچ جنگاں
جاندے جوین جوان نیں میلیاں تے
گھراں وِچ کیوں سَون بے فِکر ہو کے
ساڈے لاڈلے نرم گدیلیاں تے
بابل نال بھراواں دے ویخ لاشے
کھلی کول سکینہؑ منہ نہ ہلدی اے
ایدھر ساڈی سکینہ اے وِچ ویہڑے
نال گُڈیاں کھیڈ دی مہلدی اے
زینبؑ اوہناں دی ربّ نوں کرن راضی
نال اوہناں دے وِچ جہاد جائیے
ساڈی زینبؑ مُصیبت دے وِچ پھسّی
کول غیر دے کرن فریاد جائیے
بانو اوہناں دی چادروں باہجھ شاکر
برقعے وِچ نئیں شکر گزار ساڈی

پہرے دار اوہ فوج دے تنبوآں دِی
بَن دی نئیں گھر دِی پہرے دار ساڈی
ہتھّیں اوہناں دِیاں پاک بیبیاں دے
کڑکے رَسّیاں بَدّھیاں جاندِیاں نیں
ایدھر ساڈِیاں بیبیاں وِچّ ہتھّاں
پئیاں ریشمی چُوڑیاں پاندیاں نیں
ہو شہید اوہناں دا عبّاسؑ اودھر
حق ادا کردا اے قربانیاں دے
ایدھر پھرے بدمست عبّاس ساڈا
نشے چاڑھ کے مست جوانیاں دے
ہو گے قید اوہناں دا بیمار کوئی
کڑیا تتّیا سنگلاں نال جائے
لیندا خدمتاں کوئی بیمار ساڈا
پیا بسترے تے ہو بے حال جائے
اَسی نئیں کردے شُکر نعمتاں دا
راضی اوہ نیں رَبّ دے بھانیاں تے

سرنیں اوہناں دے چڑھے ہوئے نیزیاں تے
ساڈے سر نے دھرے سرہانیاں دے
پیتا گھٹ نہ اوہناں نہ فرات وچوں
اسی نہا وچ گنگا تے نہیں بیٹھے
تڑف تڑف جاناں دین اوہ پاہجھ پانی
اسی دُدّھ دی آن لا چھبیل بیٹھے
اوہناں کسے کولوں نہ امان منگی
اسی کسے اگے جھولی اڈّیئے کیوں
اوہناں ربّ لئی سب کجھ لٹا دتّا
اسی اپنا کجھ باقی چھڈّیئے کیوں
اوہناں ظلم نوں کوئیں السیٹ دتّی
کیوں نہ ظلم نوں اسی السیٹ دئیے
اوہناں اپنے آپ نوں میٹ دتّا
اسی اپنے آپ نوں میٹ دئیے
اوہناں مال دتّا آسی مال دے کے
راضی اپنا ربّ رحمان کریئے

اوہناں جویں اولاد قربان کیتی
تویں اسی اولاد قربان کریئے

اوہناں حیلہ بہانہ نہ ذرا کیتا
پائیے اسی وی تج کیوں حیلیاں دے

اوہناں درد کیتا نہ قبیلیاں دا
کریئے اسی کیوں درد قبیلیاں دے

اوہناں نعمتاں دے مزے رد کیتے
اسی نعمتاں دے مزے چکھئے کیوں

ٹھڈے مار دِتے اوہناں دولتاں نوں
اسی نال سینے لا کے رکھئے کیوں

کیتا اوہناں اُدھار نہ زندگی دا
اسی زندگی دا کیوں اُدھار کریئے

اوہناں موت دے نال پیار کیتا
اسی موت دے نال پیار کریئے

ٹوک سکیا اوہناں دی گل کیہڑا
ساڈی گل کوئی اج کیوں ٹوک سکے

روک سکّیا اوہناں نوں جویں نہ کوئی
سانوں رَبّ وَلّوں کیوں کوئی روک سکّے

کیتی غیر ولّ اوہناں نگاہ نئیں سی
ناہیں غیر وَلّ اَسی نِگاہ کردے

نئیں سی کسے دِی اوہناں پرواہ کیتی
ناہیں کسے دِی اَسی پرواہ کردے

اُچّا رکھیا سچ دا عَلَم اوہناں
جُھکے حق دے نہ عَلَمدار تھلّے

پڑھی اوہناں نماز تلوار تھلّے
پڑھئے اَسی نماز تلوار تھلّے

اوہناں فِکر کیتا جویں عاقبت دا
تویں عاقبت دا اَسی فِکر کریئے

کیتا نیزے دی نوک تے ذِکر اوہناں
اَسی نیزے دی نوک تے ذِکر کریئے

جنّاں مان اوہناں نوں خدا دی سی نئیں فقیر اوناں دِلی مان ساڈا
لیا اوہناں دا ہی اِمتحان اوہنے کیوں نہ لے گا اوہ اِمتحان ساڈا

عشق تے عقل

گجھ تے ذاتاں دی اے طالب گجھ اے الاّں دی مرید
خلقت اے جھلّی بنڑی دنیاں دسے جھلّاں دی مرید
سوچ دی منزل زمین ایں تے یقیناں دی اے عرش
عشق کرتوتاں دا پیرا اے عقل گلّاں دی مرید

ہیرے نال نہ تُلّے ساواں پے سوناں وچ کنڈی
عشق عقل تھیں مہنگا وکدا وچ نظر دی منڈی
اِہ تحفہ بنت نواں بنڑیا اوہ بنت ورتی ہنڈی
عشق فقیر سہاگ دلاں دا عقل تربیت رنڈی

عقل سہانی دسّوں لبھّے عشق رہوے وچ جھلّاں
پتن زیہن کنارے لگے وچ دریاواں چھلّاں
اُڈ دی ریت بریتے بھالے بھالن ساگر ٹھلّاں
عشق فقیر کرے کرتوتاں عقل زبانی گلّاں

جنرل طارقؓ دا جواب

ساڈا اندلس دے کنڈھے وِچ بیڑا اپناں
آکھیا طارقؓ نوں یاراں! ڈھنگ وسن دا اے راہ
ترک اسباباں دا آہندے نیں شریعت دا گناہ
ہے جواب ایدھا کوئی دَس وقت دسن دا اے اِہ
تیغ دے قبضے تے دھر کے ہتھ ہسدا بولیا
ترک نئیں اسباب دا اِہ ترک نسن دا اے اِہ

کِس کم تیرا بَل منڈیا

اجے تیرے وَل وہندے نیں پئے جنگل پربت تھَلّ منڈیا
سینے دھرتی دے تے وگنیں اجے تیرے نے ہَلّ منڈیا
اجے توں کھوہبے آزادی دے گھبا ایں گل گل منڈیا
گھڑی عمر دی تڑے تر کھی برا گواناں پَل منڈیا

دیس تیرے دی لوڑ نہ لگا کِس کم تیرا بل مُنڈیا

رُتیاں نال پنجاب تیرے دے پربت اُکا مُکّا اے
گرمی دے وِچ لمّی واٹوں راوی دا سہنگھ سُکّا اے
پُچھ جھناں تے جہلم کولوں کیوں کشمیر تھڑُکا اے
رو رو ندیاں نیر وگائے ہری نگر دا ڈل مُنڈیا
دیس تیرے دی لوڑ نہ لگا کِس کم تیرا بل مُنڈیا

فیر تیرے سر کدھ دے گاہواں بھریاں لکھاں چھٹیاں نیں
اُنھی غرض دیاں پرواہ ہو اُنھیاں اُڑیاں اٹاں نیں
پیلی صاف سواہری تیری ڈِنگ پڑنگیاں وٹاں نیں
بنّیں بدھر کرنے نی جے کدھ اندر دے ول مُنڈیا
دیس تیرے دی لوڑ نہ لگا کس کم تیرا بل مُنڈیا

بُھکھا پیلی بیج تے رہو مُڑ وڈھ پھنڈ کے بُھکھا توں
دو دو چوپڑیاں ونڈ بنے کھاہ پر ٹکر رُکھا توں
دُکھ سہارتے بول نہ مونہوں اُتلے دل دیا سُکھا توں
بُھکھا بھاناں چُپ چپاتا مٹی دے وِچ رل مُنڈیا
دیس تیرے دی لوڑ نہ لگا کس کم تیرا بل مُنڈیا

ڈُگّے ڈیرے ہو گئے بُھتے گھر دا حال سرانواں دا

بنیاں اگّل ہتّھا دھکّا تیریاں راٹھاں راںواں دا

پٹّھا وَتّھا تُوڑی دانہ مُنہ ویہندے نیں بھانواں دا

جوگاں سِر سُٹّے نیں نیویں کھوہ جوناں ایں چَل مُنڈیا

دیس تیرے دِی لوڑ نہ لگّا کِس کم تیرا بَل مُنڈیا

منگو بیلیاں وِچّ اُڑنگن رانجھیاں دے دِل دھیراں نئیں

بھنّے سِر تے بُھکّی جاندیاں دِسدیاں کدھرے ہیراں نئیں

وِیراں وَنڈے پیلی بنّے رہیّاں سانجھاں سِیراں نئیں

سَڑے دھلو کھے شہر کھلوتے ٹھٹّھے بُجھّے بَل مُنڈیا

دیس تیرے دی لوڑ نہ لگّا کِس کم تیرا بَل مُنڈیا

پوہ وِچّ دھمّی گوڈی کرنی سَرگی توں ہَل جوناں ایں

دانہ باہر نہ کڈھناں اوہنیں لوہل جس اندر ڈھوناں ایں

جھکّھڑ کال سُکالوں جُھلّے فیر دھروایہہ ہوناں ایں

نِت فقیر تیرے نال انجیں ہونے نیں ول چھَل مُنڈیا

دیس تیرے دی لوڑ نہ لگّا کِس کم تیرا بَل مُنڈیا

راگی تے شاعر

لاگ لینے شہرتاں دے چھڈ دے ہن لا گیا
راگ پھلّاں بلبلاں دے بند کر دے راگیا

بھن طبلے ہن ستاراں تائیں تلواراں بنا
تھاپ نہ رہ ضرب لا تاراں دیاں دھاراں بنا

رنگ شوہدی زندگی دے عزّتاں اناں دے رنگ
محفلاں دے پلیاں چاڑھ میداناں دے رنگ

روپیے دے نہ گون جلکے عشق دے ڈیرے سنا
جے توں نئیں رہ سکدا تے شعر ایہہ میرے سنا

عاشقا، نہ کول رکھ ہن کوئی نشانی عشق دی
وار دہ اہ ڈھیٹھ آدمی زندگانی عشق دی

دیس وچ اج اوہ محبت دی ادا کتھے ای دس!
شرم دل دی اکھیاں دی اوہ حیا کتھے ای دس!

وتھ دتا بلبلاں پھلاں نوں خاراں مستیا

بن کے جھگھڑ جھلیاں باگے بہاراں مترا

پاڑ دے سپنے نے مصوّر وِچ تصویراں نوں آپ
بیلیاں وِچ رانجھنے کوہندے نیں پئے ہیراں نوں آپ

اَج جھناں لجّاں دیاں نیں روڑھ پنڈاں دتیاں
سوہنیاں نوں وِچ مہینوالاں نیں گنڈاں دتیاں

اَج وِچ تتّے تھلاں نئیں اونٹھ ٹُردے پھبدے
وِچ ریتاں سسّیاں نوں پئے نیں پُنّوں دبّدے

دن دیویں ڈاکو سمیں پئیاں نیں راتاں لُٹیاں
مرزیاں صاحباں دیاں راہواں براتاں لُٹّیاں

ویخ وطنی آہنگساں دے حوصلے جوہندے نیں وِچ
عشق نوں بیلی چورستے وِچ پئے کوہندے نیں وِیخ

ویخدا نئیں روپ وی مَتّھے دے سڑدے بھاگ توں
چھوہن لگا ایں محبت دے کوَتنے راگ نوں

لاگ لینے شہرتاں دے چھڈ دے ہن لا گیا
راگ پھُلّاں بُلبلاں دے بند کر دے را گیا

دستور محمدؐ دا

بنیاں جد رحمت دنیاں لئی دنیاں تے ظہور محمدؐ دا
کھنڈ گیا ہنیری دھرتی توں عرشاں تک نور محمدؐ دا
آ ہویا چرچا جگ اندر جد نیڑے دور محمدؐ دا
ہر کیتا قول خدا سچّے کیتا منظور محمدؐ دا
ڈِٹھا بھنڈار غریباں نیں ہر دم بھرپور محمدؐ دا
پھیکے دستور زمانے دے کلّا دستور محمدؐ دا

وِچ ہستی کفراں شرکاں دی وحدت دے دِیچّے گجھّ گئی
ایران دے آتشکدیاں دی اگ بلدی بلدی بجھّ گئی
گئے ڈول محل مدائن دے سوچاں وِچ خلقت رُجھ گئی
کعبے وِچ مُہدے ہو ڈِگے جنّی وِچ بتاں نوں ہنجھ گئی

پے پیریں ربّ زمانے دے ویکھ اکھیں نور محمدؐ دا
پھیکے دستور زمانے دے کلّا دستور محمدؐ دا

پُجّا نہ کوئی کئی دنیاں دے اِنکاری کرن وکیل گئی
بنھ ہتھ سیانف پیر پھڑے نسّ سوچاں ستے دلیل گئی

جدھر وی چوٹی جگ اُتے احمد دی کلام اصیل گئی
بجھی تورات رُومالاں وچ گچھاں وچ وچ انجیل گئی

رہی گگن دی گھاٹاں تھوڑاں نُوں سُن قول زبور محمدؐ دا
چھیکے دستور زمانے دے کلا دستور محمدؐ دا

کیہ نسبت ناقص کامل دی اوہ حل کجا اِہ حل کجا
مکہ نئیں وادی سینا دا اوہ ول کجا ایہہ ول کجا
اک ویل کجا اِک باغ کجا سومال این کجا اک ڈل کجا
کیہ ذکر کلیمؑ پیمبر دا اوہ گل کجا اِہ گل کجا!

موسیٰؑ دا طور زمیناں تے عرشاں تے طور محمدؐ دا
چھیکے دستور زمانے دے کلا دستور محمدؐ دا

کوئی لبھے یار یقیناں تھئیں کوئی بھالے وچ رواج پیا
ہر صاحب دل دا بت موجب کردا اے دلی علاج پیا
اک پہنچ گیا اے دھرتی تے اک کردا اے معراج پیا
بچدا اے عیسیٰؑ سُولی توں چڑھدا اے ابن حلاج پیا

ایدھر منصور خدا دا اے اودھر منصور محمدؐ دا
چھیکے دستور زمانے دے کلا دستور محمدؐ دا

میلے رہ شیشے شرکاں دے دِل اوہدے دھوتے دھوتے رہ
وغطاں دے ساگر وِچ جدوں ظُلماں نُوں ڈیندے گوتے رہ
جنگاں وِچ تیراں نال وِنیں جُسّے دے انگ پروتے رہ
شاہیں جے کھُلے مُصلّے تے بس ساری رات کھلوتے رہ

جُنّہ سی عشقِ الٰہی توں ہر ویلے چُور محمدؐ دا
پھیکے دستور زمانے دے کلّا دستور محمدؐ دا

درد اوہدے توں وِچ دُنیا دے رہ نِت دردی بے چین جہے
غوث اوہدے وِچ زمانے دے نیں ہوئے غوث الثقلین جہے
خادم صدیقؓ عمرؓ ویرگے حیدرؓ جہے ذوالنورینؓ سے جہے
خالدؓ جہے اودھے غازی نیں تے مرد شہید حسینؓ جہے

اِہ اوہ نیں جنھاں غُلاماں تھیں دِسدا اے شعور محمدؐ دا
پھیکے دستور زمانے دے کلّا دستور محمدؐ دا

اُٹھ عربی گولے دُنیاں دے کُل دُنیا دے سردار بنیں
ذرّے وِی طفیل محمدؐ دی چن سُورج لشکاں مار بنیں
چھڈ بدّو چھپر چھنّاں نُوں جا محلاں دے سردار بنیں
کئی ڈیرے بگّرواناں دے سُلطاناں دے دربار بنیں

وُٹیا بن مُلک زمانے تے سٹے مارڑا مزدُور محمدؐ دا
پھیکے دستُور زمانے دے کلّا دستُور محمدؐ دا

جاویخ اَج رُومی شہراں توں کُجھ شام دیاں میداناں توں
ٹل او سدیاں درویشاں دا پُچھ حلب دیاں سُلطاناں توں
ٹھلّے نہ گئے درباریاں توں اوہ ڈلے نہ گئے درباناں توں
وارے کئی تخت جہاناں نیں اوھناں دیاں ہنداں جاناں توں
ہر آکھا تاجاں والیاں نیں کیتا منظُور محمدؐ دا
پھیکے دستور زمانے دے کلّا دستُور محمدؐ دا

بدلی اَخلاق محمدؐ دے تقدیر فقیر غُلامی دی
پھڑ کے آزاداں ہتھاں نیں پاڑی تصویر غلامی دی
اَج ہوئی پنڈ پنڈ پئی دُرگت سبے پیر غُلامی دِی،
لتھا ہر طوق غُلامی دا ٹُٹی زنجیر غُلامی دِی
چڑھیا بن مدھ آزادی دی اک وار سرُور محمدؐ دا
پھیکے دستور زمانے دے کلّا دستور محمدؐ دا

اپنے رونے

اَپنیاں خوشیاں اپنے سوگ

اپنے رونے اپنے روگ

اَکھاں دُکھ پُچھاتے اپنے — وَیہن ہنجوں پر بھاتے اپنے

رات اپنی جگراتے اَپنے — تارے اَینوّیں پاون بھوگ

اُپنیاں خوشیاں اپنے سوگ

اپنے رونے اپنے روگ

روندے نَین نہ رونڈے ہسّن — ہُنجوں رکیھہ نظراں نوں دَسّن

وَسّن والے دِل وِچّ وَسّن — اپنے اپنے جوگ وجوگ

اَپنیاں خوشیاں اپنے سوگ

اپنے رونے اپنے روگ

دِل ڈردا اے سائے کولوں — بھیت رکھوے ہمسائے کولوں

سَدّھر لُوتیاں لائے کولوں — اَکھوں اوہلے دِسدی جوگ

اَپنیاں خوشیاں اپنے سوگ

اپنے رونے اپنے روگ

اپنی لگی کدّھر لائیے ! کیکر بل دی اگ بجھائیے
کیہ وَسّے کیوں دَسّ گوائیے غیراں گے کیہ پائیے بھوگ
اپنیاں خوشیاں اپنے سوگ
اپنے رونے اپنے روگ

مالک دی گواہی

زردی بے آسے چہرے دی جد بندی لالی دسدی اے
محنت دے چونڈے مھڑکے دی جد ہمّت عالی دسدی اے
دِسّے گئے گذرے روگی تے لڑدی جد سوچ حکیماں دی
ہسّے معصوم رنڈیپے تھیں جد شکل اداس یتیماں دی
نظراں دیاں پینگاں نال جدوں پئے نظارے ہونٹے لیندے نیں
امبر دی تلاشی لیندے پئے جد نظر نجومی ہیندے نیں
کوئی کالی رات حیران جہئی نئیں ویندی اُکا سون جدوں

دِل درداں ماریا گوں والے درداں دے مارے گون جدوں
سپے شِکرہ دوپہریں نظر جدوں ہل واھنڈا کدھرے جٹ کوئی
وِچ جنگ سپاہی ہسدا اے جس ویلے کھا کے سٹ کوئی
بے خوفی ٹُر دی جاندی اے نیڑے جد شیر نہ وسدا اے
جد کتے جوان جوانی دے رولے وِچ پھاتھا دِسدا اے
بُلبل دے بول وراگ بھرے رنگن جد باگے پھلاں نوں
بے وسے عشقوں روپ جدوں لاندا اے لالی بُلاں نوں
شُہرت دی تسلی نال جدوں دِسدا اے ڈر بدنامی دا
روہ دِسے جدوں حکومت دا دِسے جد عجز غلامی دا
جھکڑ پلے پتلے کچے نیں جد سوہل ملوک ہواواں دے
بے واکے ٹُردے دِسدے نیں جد شوری ہڑ دریاواں دے
زوراور وی تکلے ہسدا اے جد ویلا جان مر بڑی دا
دِسدا ئے جدوں موہاناں کوئی گھُمبر وِچ پھاتھی بیڑی دا
چھیڑو بن شاماں ویلے نوں پرت آون گھراں ول ڈھور جدوں
جاڑاں وِچ فجرے دِسدے نیں پے پیلاں پاندے مور جدوں
بن دی اے کامل عقل جدوں اِک اڑی کسے دیوانے دی

دِیوے دِی لَنبوں وِسَندی اے جَد جَھڑدی ساہ پروانے دی
کردی اِہ دِید فقیر جَدوں بے وَسِّی حالت دِل دِی اے
پئی کھوجی سُوجھاں فِکراں نُوں مالک دی گواہی مِل دی اے

کُتھا نوِیں گَلّ

باگاں وِچّ بہ کے کرئیے جے پھبدی نئیں گَل اُجاڑاں دِی
دِسّے تے دِسّے یار کِویں تھَل وِچّ ہریول پہاڑاں دِی
بہہ کرئیے جے وِچّ کلّر دے سوہندا نئیں ذِکر بیائیاں دا
رِکیتا وِچّ ہاڑ سُخاندا نئیں وِرتارا لیف تُلائیاں دا
نامحرم نال پئی دِل دِی کوئی گَلّ دھگانی کِیہ کرنی
بہ وَندے تے اک سوہیں دے ساگر دی کہانی کِیہ کرنی
بے درداں نوں دُکھیاراں دا اپنویں پیا حال سُناناں کِیہ
نئیں جتھے آدر آیاں دی ٹُر کول اوہناں دے جاناں کِیہ
گلّ ہووے جِنھاں جاناں دی سوہندی اے اوہناں جہاناں تے

دھرتی دا قصّہ دھرتی تے آسماناں دا آسماناں تے
کیہ تُسی فرشتیو کردے او ایہہ حشر دِہاڑے وِچّ پئے
مَیں تے آں ڈاھڈا اک بَیا کیوں یار تسی نئیں رِچّ پئے
دِن اَج فقیر اے محشر دا محشر دی سُنن سُنان دیو
دُنیاں دِیاں گلّاں میتھوں تے ایتھے نئیں ہُندیاں جان دیو

بے رُوپ

کِسے آہلکی پَیندھ کیہ مارنا ایں جاناں فَلّ منزل بے مہار کیہ اے
جنھاں ٹھلدیاں حوصلہ ہار دِتّا ترسکے اوہناں نیں لگنا پار کیہ اے
پکّا نئیں پیراں دا دلیر جیہڑا کرنا اوس نیں سیس نشار کیہ اے
دِل وِچّ جدھے ایمان فقیر ناہیں اوھدے ہتّھ وِچ پھڑی تلوار کیہ اے

ثیزیک

ہُندی نئیں گرمی سینے وِچّ پَیدا دِل دا جیہا شکستہ اے ساز مِلیّا

چارہ کدِی عِلاج دا نئیں کردا مینُوں درد ایسا بے نیاز مِلیّا

سَدّھر رہی ایہو دردمند دِل نُوں کوئی ہمدرد مِلیا نہ ہمراز مِلیّا

سومنات کیہ ملدا فقیر مینُوں نہ محمود مِلیا نہ ایاز مِلیّا

نوَیں نوَیں

نظراں نیں نوِیاں نوِیاں نظارے نوَیں نوَیں

چَن ایں نواں نواں جیہا تارے نوَیں نوَیں

جھکّھڑ نیں شوکدے تے موہانے ڈرے ہوئے

دریا نوَیں نوَیں نیں کنارے نوَیں نوَیں

منّھے نیں گُجھ تے ساڈیاں زخمی دِلاں دے سوز

گُجھ زِندگی دے ساز نیں سارے نوَیں نوَیں

سُوکھی ملے نظر نُوں کویں زندگی دی سُدھ
سُو ہجھ اسے نویں نویں تے اشارے نویں نویں
عقلاں دا اَج کل اسے جنُوناں دا آسرا
مِلدے نیں زِندگی نُوں سہارے نویں نویں
جگڑے ایہناں نُوں ٹور پُرانی دے دہ خُدا
راہ نیں نویں تے راہی نیں سارے نویں نویں
دِسدی اسے زِندگی دی ہر اُلجھن تویں فقیر
کیکر کرن نہ رِندپئے چارے نویں نویں!

وتخ

مجبُور ہو کے چل نہ مجبُوریاں نوُں وتخ
راہیا، تُوں منزلاں دیاں نہ دُوریاں نوُں ویخ
رکھ عقل بھال ٹوہ دے جنُوناں دے نال نال
آساں نہ اَدھیاں نُوں تے نہ پُوریاں نوُں ویخ

چیتے دی اَکھ رَکھ کے کر ایدھے اندازے
بے دَرد زمانے دِیاں وتیخ
اَصلا تُوں وتیخ فقر دا ہے بیشری کہ نئیں
دوشالیاں نُوں وتیخ تے نہ بھوریاں نُوں وتیخ
بَن سَکدے بلالؓ نہیں حبشی وی مُورکھا
قوماں سفید گوریاں نہ بُوریاں نُوں وتیخ
روٹی جَواں دی وِچ دی اے زور حیدریؑ
کنکُو دے تُوں پرونٹھیاں نہ چُوریاں نُوں وتیخ
دِل نُوں جگا کے شوق دے بُوہے تے لیکے چل
دربار وتیخ تے نہ جی حضُوریاں نُوں وتیخ
تُحفے بِراں دَھڑاں دے نہ مُڑ مُڑ کے وتیخ تُوں
مَولا دِیاں فقیرؔ تُوں منظُوریاں نُوں وتیخ

○

کدی کدی

قطرے نوں ڈِٹھا بن دیاں دریا کدی کدی
ذرّے نوں بن دا سورج اے ڈِٹھا کدی کدی

دُنیا این ایس دُنیاں نے جاندا اے وِچ پھوہڑ
تیرا کدی کدی کوئی میرا کدی کدی

کردے نیں اوہدی رحمتوں سرداریاں غُلام
بن دا اے بندیاں دی اوہ مولا کدی کدی

ڈِٹھا اے بھانویں سڑ کے اِی ڈِٹھا اے طور نیں
مُوسیٰؑ کدی کدی اودھا جلوہ کدی کدی

مُنہ ایدھا جدوں شوق تھیں اے ویکھدا خُدا
بندے ستے وِی اوہ آوندا اے ویلا کدی کدی

پھردا اے وانگ کعبے دے گرد ایدھے زمانہ
بن دی اے وِگڑ کے جد ایہہ دُنیا کدی کدی

سوکھا اِہ سانبھ ہل دا حیاتی نوں نئیں فقیرؔ
ہندے نیں مرد جگ دے پیدا کدی کدی

زِندگی دا اورک

اوہ ہنڈا دا اے حیاتی مان دا اے زِندگی
جو تنی تلوار وانگوں تان دا اے زِندگی

کون دَسّے اوڑک اودھی زندگانی دا فقیر
مَوت نُوں دِل جان تھیں جو جان دا اے زِندگی

نہ ویکھو

دُکھّ بناں فریاد نہ ویکھو ‌ ‌ ‌ بِن ہِلیاں اِمداد نہ ویکھو
دُشمن کردے یاد نہ ویکھو ‌ ‌ ‌ وَیری دیندے داد نہ ویکھو

کوئی دُنیاں آباد نہ دیکھو
جَد تک اوہ آزاد نہ ویکھو

دِھیاں پُتّر لگے لَانیں ‌ ‌ ‌ ہووَن جے بے واگ مُتانیں
غیر اوھناں نُوں کہن سیانیں ‌ ‌ ‌ اَدب بِناں اولاد نہ ویکھو

کوئی دُنیاں آباد نہ ویکھو
جد تک اوہ آزاد نہ ویکھو

دُنیا دے اِہ بندے سارے   بھر دے نیں بہرُوپ وِچارے
وِچوں دُکھ غماں دے مارے   اُتوں ایہنوں شاد نہ ویکھو

کوئی دُنیاں آباد نہ دیکھو
جد تک اوہ آزاد نہ ویکھو

اُنجّڑ عِلماں دی اوہ وستی   وَسّے جِتھے نفس پرستی
لوبھی اُستاداں دی مستی   غرضاں دے اُستاد نہ ویکھو

کوئی دُنیاں آباد نہ دیکھو
جد تک اوہ آزاد نہ ویکھو

اُتوں نُور اُجالے صُوفی   وِچوں دِل دے کالے صُوفی
کھچرے ذِکراں والے صُوفی   ظاہرا کردے یاد نہ دیکھو

کوئی دُنیاں آباد نہ ویکھو
جد تک اوہ آزاد نہ دیکھو

جُھوٹھا عشق پھلے گا تیکر   جُھوٹھی وستی اِہ تد تیکر
وسدے وِچ ایدھے جد تیکر   مجنوں تے فرہاد نہ ویکھو

کوئی دُنیاں آباد نہ ویکھو
جَدتک اوہ آزاد نہ ویکھو

بُریاں کمّاں کاجاں وَالے   ظالم تخّتاں تاجاں وَالے
بے اِنصافے راجاں وَالے   کردے حُکم ارشاد نہ ویکھو
کوئی دُنیا آباد نہ ویکھو
جَدتک اوہ آزاد نہ ویکھو

سادُھو بیٹھا اِکلّ وَاہنجا   لائے مکری رَگڑا ساہنجا
جوگی ویس وِچ ہووے رانجھا   سہلی ٹوپی ناد نہ ویکھو
کوئی دُنیاں آباد نہ ویکھو
جَدتک اوہ آزاد نہ ویکھو

دیس فقیر ایمان پیارا   دِل دا مان تران پیارا
وَسدا پاکِستان پیارا   مرجاؤ برباد نہ ویکھو
کوئی دُنیاں آباد نہ ویکھو
جدتک اوہ آزاد نہ ویکھو

○

خُدائی

نئیں بے یقینی دی کِدھرے سمائی
یقیناں دی اے عرش تیکر رسائی

دِلاں وِچ جِنھاں دے نہ کجھ اپنی ایں
اوھناں نوں کویں کجھ ہووے پرائی

سمجھدی اے دُنیاں شدائی نوں داناں
بناندی اے دانیں نوں دُنیاں شُدائی

بورائی اے جگ اوسدے لئی اے پربت
جو پربت اے دُنیاں اوھدے لئی اے رائی

ہے بندے دا جو اپنے آپ دانئیں
خدا دا اے جو اوس دی اے خُدائی

○

شوم پیر

بھُکّھا لاہنی جان کے اِک فرض طالب آکھیا
شوُم پیر اِک نوُں کسے خوُد غرض طالب آکھیا
کل دے حضرت ایس بھُکھّے ڈھڈّ وِچّ کجھ پان لئی
مینوں اِک آنہ دیوُ لیناں ایں مَیں کجھ کھان لئی
سُن کے گلّ اودھی کہیا اِیہہ پیر دِل دِلگیر نیں
سبق منگن دا اے دِتّا تینوُں کِس بے پیر نیں
ناہیں رل دا نکھڑے دا نہ وی جے دالوں فقیر
جان دے دینی ایں سوکھی پیسیاں نالوں فقیر
لے کے آنہ موت میری دا بہانہ نہ کڈھا
کڈھ لے آناں میرا پر میتھوں آنہ نہ کڈھا

○

نمازی

زمانے دی کریئے کویں کارسازی
نہ مَیں آں مجاہد نہ توں مرد غازی

وطن مُنہ ایں ویہندا تیری دوستی دا
غرض دی اے دُشمن تیری بے نیازی

بُھلاّ سومنات اَج محمودؔ نوں ایں
وِساری اے محمودؔ کرنی ایازی

پہاڑاں تے پاندا پَراں دا اے سَایہ
نئیں کار شہباز دی خاک بازی

پئی رات معراج دی آخ دی اے
تیرا ورثہ اے موُمناں سرفرازی

زمانے تیرے مُڑ سبق نئیں دُوہرانے
بُھلائے نیں یورپ طریقے حجازی

کِدھی بانگ توڑے گی جادُو بُتاں دا
جے رَہ اِنج بے سُرت سُتےّ نمازی

ماٹھ

گوَن ہٹھ دے جد حیاتی گوَن لگدی اے فقیر

ہون بے آسی دِی نیویں دھَون لگدی اے فقیر

وِنج کے بے دھڑک ہِمّت حوصلے دی زِندگی

مَوت دے مُنہ تے تریلی آوَن لگدی اے فقیر

○

موقعہ

چمک بجلیاں دِی اے لشکاریاں وِچ

بھری چیتمنی جبئی اے نظّاریاں وِچ

جلا نُور دی شوخ چمکاریاں وِچ

ڈھلک لعل دِی، ڈھلک دے تاریاں وِچ

مَیں ویہناں پیا ڈاھڈا حیران بیٹھا

پشیمان بیٹھا پریشان بیٹھا

پئیاں ڈھلکاں مُڑ مُڑ کرن ایہہ اشارے
نئیں تارے میرے ہاویاں دے شرارے
میرے دل دے روشن نئیں اِہ داغ سارے
نکل سینیوں گئے دُوراڈے وچارے

مَیں ایہناں نُوں وِیہناں ایہہ مَینُوں نئیں ویہندے
پے ہُن مُڑ مِلن دا ایہہ اُشکل نئیں دیندے

دِنیں گُھنڈ سُورج نئیں مُنہّ توں جاں لاہیا
جَد آ اوس سوہنے سوہَپّن وَکھایا
جَدوں دِن دِیویں اوس سونا لُٹایا
نہ جاسی مُڑ اہناں تھیں جادُو چلایا

نہ ڈھلکاں ایں رہسن نہ تارے اِی رہن
نہ اِہ شوخیاں نہ نظارے اِی رہسن

انجیں اوڑک حالت اے اِنسان تیری
گئی مَتّ ماری اے نادان تیری
گھڑی دی پَروھنی ایں اِہ جان تیری
ہے اَنت ہوونی مَوت مہمان تیری

فقیر اپنا پیر آگھاں ای دھری جا!
کری جا اوئے مُجھ جانڈا جانڈا کری جا

○

زندگی دا بھار

کھبّ کے چُکّے کوئی یا نسّ کے چُکّے کوئی
چکّ لے پولا کوئی یا کس کے چُکّے کوئی
چُکّناں ایں زندگی دا بھار جد سر تے فقیر
رو کے چُکّے ایس نوں یا ہسّ کے چُکّے کوئی

○

تیلی تے میں

آکھیا بل دیاں ویخ کے تیلی نوں میں ایہہ

ہر شے ساڑیں تتئیے سر تیرے وِچ کھیہہ

کیتا تیلی سن دیاں اگوں ایہہ ورلاپ

پچھوں ساڑاں غیر نوں پہلوں اپنا آپ

سن کے کہیا فقیر میں اوہدی بات فضول

کریے گل نہ تتئیے منوں وسار اصول

گیرڑے دیوے ماہل نوں آپ گرے جد بیڑ

بھیڑے بھیڑ کران لئی آپ نیں کردے بھیڑ

○

ساقی

جاناں وار شہادت دے لین درجے بخشے جان تیرے گنہگار ساقی

کدھروں لیا اج تیز شراب دی تھاں کر کے سان تے تیز تلوار ساقی

اَنھیں ظلم دے وچ ہنیر کدھرے لبھدا راہ نئیں تیرے پروانیاں نوں

دھمیں زلف و اللیل دا واسطہ ای ذرا بال دے شمع رخسار ساقی

محفل وچ تیری ہتھیں پین والے ہین باجھ میرے نیک پاک سارے

مَیں ایں ہیا تیتھوں بخشش منگناں ہاں مَیں ایں ہاں تیرا گنہگار ساقی

کیکر نہ دل وچ تیری آس رکھن تیرے ناں دے آسرے جیون والے

بدّھے قول دے نیں غیرت مند جیہڑے مر کے کرن نہ کدی انکار ساقی

اوھدی مستیوں فیر اج رند تیرے ڈگدے پھرن اکھیں تیرے وچ راہواں

جدھی مستیوں تیریاں وچ راہواں ڈگدے پھرے تیرے مست دوار ساقی

ساھنبی ہوئی صدیاں دی کوئی گٹھ کدھروں کھلے دل اج اوہناں سچاریاں ئی

صدیاں جھناں تروکاں ماریاں دے دل نوں رہیا تیرا انتظار ساقی

پی کے گھُٹ ابراہیمی مدّ وِچّوں مستاں تیریاں نیں اُنجیں دیکھنا ایں
مستی وِچّ خلیلؑ جیہوں وکھیا سی بلدی نار نوں کھڑی گلزار ساقی

ایہ جے نیئیں تے جان دے گلّ ایدھی لیا اودھا نمونہ ایں کڈھ کدھروں
بیڑا اپنا آپ ہتھیں بال دِتّا جدھی مستیوں طارقؔ ہشیار ساقی

دے کے مُل اوہدا نقد جان تیں کر اُسی وانگ ایاز خرید لینّدے
جاندی بِل جے کتے محمودؔ والی وِکدی وِچّ غزنی دے بازار ساقی

صدقہ اپنے مستاں دا منگتیاں نوں اوہو دِہ اوہو جدھی وِچّ مستی
ڈِٹھا نہ سرمدؔ جلّاد تائیں، دِسّی نہ منصورؔ نوں دار ساقی

دِہ اوہ جدھے خمار دی نال چڑھ قتل ٹھڈّے مار کرئیے پدّھر پربتاں نوں
آکے جدھے سرور وِچّ فیر دئیے چھالاں وِچّ سمندراں مار ساقی

اوہو قافلے ہین سالار اوہو اوہو راہ اوہو اگے منزلاں نیں
تیرے مست شوقوں ٹُردے جان اُنجیں نعرے اللہ اکبر دے مار ساقی

بیٹھے کدوں دے رند فقیر تیرے ایہو دِلوں دُعا پئے منگدے نیں
ملدے رہ جیہڑے جاناں وار تینوں ملدے رہن تینوں جاناں وار ساقی

○

وَٹہ

کجّاں پَردے اپنے جد غیراں تے پَردے پاں
اپنے عَیباں کر کے مَیں دُوجے دے عیب چھپاں
لاں سَجناں دے گھاٹے اپنے واھدیاں نال وَٹا
وَیری کرن فقیر نہ کیکر ہتھّیں سِر تے چھاں

کول

چنگے راتاں چانن لائے، پائے دناں ہنیر،
وسّ وسّ اکھاں سُک سُک گیئاں سک سُک وَسّیاں فیر

(۲)

پَر جد کھوجی نظراں ڈِٹھّا دِل دِیاں وِنھّاں پھول
دُور سُنی دا یار نتھاواں وَسدا ڈِٹھّا کول

اُڈِیک

شام دِیاں چھّاپاں چا گلّے تے سبے آسرے
سارے راگ رنگ نیں ہُبا سرے ہُبا سرے
کنبّ دیاں ہوٹھاں تے دُعاواں ڈرے نیں آسرے
جاگاں دی اے سُرت تے نہ سار کوئی سَون دی

اکھّیں پیا چانناں ایں دھوڑ وانگوں دُھم دا
جاپّے کوئی گُم دے پیار نال گُم دا
بھنبٹ اِک دِیوے دی اے لاٹ پیا چُم دا
جاچ آوے اَج مَینُوں رون دِی نہ گَون دِی

نظر دے کھِلار دا کھلارا پیا ویکھ ناں
قُدرتاں دا قُدرتی نظارا پیا ویکھ ناں
شوخ چَن کول نھّاں تارا پیا ویکھناں
لگی ہوئی اُڈیکاں نُوں ایں آس تیرے آوَن دِی

○

رحیم

اوکڑاں وِچ راس رحمت دا سبب آیا فقیر
مینوں ایں نہ اوھدیاں ساہنجاں دا ڈھب آیا فقیر
سُکھ وِچ انگ ساک محرم یار یاد آئے بڑے
دُکھ وِچ پر کوئی یاد آیا تے ربّ آیا فقیر

○

جوانی

رنگ بھرنگی لہرئیا گڈّی سوہل پری دی کاٹ
تیراں وچ ہوائی آساں ٹوریں لمّی واٹ
پتلا کاغذ نازک ٹِکّے پھانڈّے دار ہوا
اُچّی چڑھتل کنّبے ڈولے جائے نہ کِدھرے پاٹ

(۲)

سُتّی کھچّی تُنکے مارے جا چاں نال چڑھائی

کسّی تو لی لمّی چھڈّی دے دے ڈور وَدھائی
کنّی بدّھی کنیاندی نوں رکھیتا سانواں تول
وادے رُخ تے ڈِنگی سِدّھی چکّی فیر اُڈائی

(۳)

تارا ہو کے چھڈدی پیٹا کردی بڑے اُپیچ
وَدھ کے نال مُلوک پتنگاں موڈھے دِتّے میچ
بہلی جھوکوں سِدّھی ڈوری مَیل سِراں دے نال
مار لپیٹاں کٹ دی جاندی اَگڑ پچھڑ پیچ

(۴)

اِک تیجے وِچ پیڈیاں گنڈھاں ٹُریاں سینے جوڑ
بُھگیاں ڈوراں گُنجلاں پایاں دھاندل پائی تھوڑ
شام دیاں وِچ زُلفاں گُندھی جھوٹے ڈور فقیر
کِھچم کھچّی دے وِچ ہتھوں لَئی ہیں آپ تروڑ

○

زِندگی

سخت پتھّر دی تے کچّی نرم چِل دی زندگی

چار دِن دی زندگی اے دردِ دِل دی زندگی

مرگیا جو زندگی لئی مَر کے زندہ اے فقیر

زِندگی لئی مرن والے نُوں اِیں مِلدی زندگی

تُساں

ساڑیاں سدھراں اساں دِل دیاں اَگّے جِھاں نال تُساں

فیر آکے نیں دِل وِچّ دِتّے اوہو بھانبڑ بال تُساں

مار دھرک جویں وِچّ ایدھے پہلی واری آئے ساؤ

فیر اَج دِل دے ویہڑے وِچ اے اُنجیں ماری چھال تُساں

فیر میری قسمت دیاں کھیاں اَج ایہہ چھالاں پائیاں جے

مہندی دے نیں مُڑ تلیاں کے کیہہ بنائے جال تُساں

سوہل ہتھّاں نال ایڈیاں پڈیاں گھنڈاں کیکر دیندے او
کھلّے مردیاں نیک نہ جیہڑے بدّھے زُلفاں نال تساں

چھنڈڑے جھاں ہواواں دے وچ گیئاں مہک ہواواں اوہ
مہکے پانی عطراں وانگوں، دھوتے جھتّے وال تُساں

مہروفا اپنی تے ساتھوں زور زور لوائی جے
ستم لئی جے ہاں کرائی فیر اج دھکّے نال تُساں

شکر اے اجّ تے سارے پہلے طعنے مہنے مکّے نیں
شکر اے اجّ تے لے نیں سارے دل دے کڈھ اُبال تُساں

پے گیا اے کجھ ہور دِناں لئی بیج فقیر حیاتی دا
چنگا کیتا اے اج وچ کے ساڈا مندا حال تُساں

○

بُھلیکھے

بدّل نُوں ایں میری آدر، مینوں کِدھا خیال
پیے پیے چھانڈے بھاوے ہوئے رورو دیدے لال

جھیتّھاں وِچّوں پائے بُھلیکھے سِٹّیاں مار ہَوا
اوہبڑ واہ مَیں اُٹھ اُٹھ ویکھاں کون ایں رہیا بُلا
وِرلاں وِچوں بجلی دے لشکارے پاون جھات
اَکھّاں مَل مَل مُڑ مُڑ ویکھے پئی ہُنگلاندی رات
سَونڈیاں سونڈیاں جاگ پئی اے خبرے کِس دی کھِچّ
نال دلیلاں گلّاں کردا دِل پیا وِچّے وِچ
ہردے دے وچ وَجّن درداں بھرے سُریلے ساز
رہ رہ کَنّیں پَینڈی اے کوئی سُنی ہوئی آواز
لائے لکھ اَکھّاں نُوں کوئی جَگراتے دی جاگ
باجھ نصیباں سَوں جاندے نیں جاگ دیاں دے بھاگ
پانی وانگوں گزرے ویلے پرت پتّاں کد بھون
درداں باجھوں دردمنداں دی واری کردا کون
وِچ وچھوڑے دین بہاراں وَدّھ خزاؤں تا •
دِل دی کلی کِھڑے نہ جیکر کِیہ رُتّاں دا چا
نال میرے جگراتے جاگے جدھا فقیر پیار
بَدّل آوے یا نہ آوے اوہ آوے اِک وار

بے دھڑک

گھیریاں دے دلّ مومن مرد گھر نئیں وجندے
ویخ کے اگےّ ایہ پچھےّ ول پھر نئیں ویخدے
جان جاندی جائے ویکھن آن نہ جاندی فقیر
ویخدے تلوار نیں جیہڑے اوہ سِر نئیں ویخدے

○

گُتاوا

وِچےّ کراتے وِچے سُوڑھی وِچے پھکّ وڑیوئیں
وِچےّ کھل داناں جُوں داہدڑ تُوڑی دے وِچ بھنیوئیں
کر کُتر کے خوب گُتاوا اینویں بڑا زبانی
ڈانگریاں نیں ڈنگراں اگےّ رکھےّ بڑے وِنھیوئیں
آکھیا سی مَیں جھگڑا چھڈّو دال پکاناں وِچوّں
ورت گیا پر ساڈی ہتھیّں رَبّی واناں وِچوّں

گھر دیاں وِچّ اودھے چا ایناں کُھلّا پانی پایا
ڈُبّی ماریاں نال نصیباں لبّھے داناں وِچّوں
جھکدی جیبھ نہ مُونہوں بولے ویہندیاں اکھاں سنگن
گُجھّیاں رمزاں مارن سینت وانگ دومُونہیاں ڈنگن
انھّے سخی فقیر اُنھّے واہ گھر جھتیں رب دی آسے
منگتیاں نُوں پَے دیندے لگّے منگتیاں کولوں منگن

○

یُورپ دے بپاری

دچوال جدوں بن دے نیں یورپ دے بپاری
دیندے نیں کوئی مال تے لیندے نیں کتر جیب
بن دے نیں کسے مال دے ایہہ آپ جدوں گاہک
مُل مال دا دیندے نیں سیاست دا فریب

○

جاگ

سُتّیا شاعرا جاگ
تیرے ساتھی بُھکّھے بھانے
تیرے جُٹ غریب
تیرے سُتّیاں اہنیاں دے نیں
سوں گئے لیکھ نصیب
بَل گئے تتّے کرم ایہناں دے
سڑے ایہناں دے بھاگ
سُتّیا شاعرا جاگ

(۲)

اُجڑ دے پئے باگ تیرے نُوں
دیکھے کھلی بہار
کِھڑ دے کِھڑ دے پُھلّاں دے نیں
بَن دے جاندے خار

گوئندے پنچھیاں دے ہونٹھاں تے
کنبن سہمے راگ
سُتیا شاعرا جاگ

(۳)

رات ہنیری انھّاں جھکھّڑ
شوہ تھیں کنڈا دُور
رُڑھ دی جاندی بیڑی نال اے
رُڑھ دا جاندا پُور
چپّو چھڈّ ملّاحواں دِتّے
بیٹھے پران تیاگ
سُتّیا شاعرا جاگ

(۴)

تینوں وِیکھ بے سُرتا سُتّا
بھوُتے چور چکار
چِٹّے دِن پئے کالیاں راتیں
ویکھن پہرے دار

راہواں دے وِچ آساں دے پَے
لُٹّے جاہن سُہاگ
سُتّیا شاعرا جاگ

(۵)

ہَوکے ہاون سینیاں دے وِچ
ہُن نہ دبّے جان
تیرے باجھ تَریہندیاں نُوں پَے
دَھکے ہور تراہن
کِتھّے سوز فقیرا تیرا
رَکھّے گیا وراگ
سُتّیا شاعرا جاگ!

○

سخی

خُوناں راھواں دی گردن توڑ دیون والیو
دُور چڑھ دے نال لہیندا جوڑ دیون والیو
آبرُو تاج اپنے دی وی ذرا دیکھو فقیرؔ
دُشمناں دے تخت لے کے موڑ دیون والیو

○

چاہت

زرّیں تاج افلاک دا یا مولیٰ ہیں لولاک دے تاج توں وارُشّاں
کُرسی کراں صدقے تیرے بوسیئے توں عرش تیرے معراج توں وارُشّاں
راج بھاگ جہان دے ملن جیکر تیرے خُلق دے راج توں وارُشّاں
ہووے لاج فقیرؔ جے زندگی دی تیرے روضے دی لاج توں وارُشّاں

○

جہاد

ہَیسی ٹُورا یہو مُغلاں مرزیاں دی ایہو راہ سی غوریاں نادراں دی
ہمتّ مَرداں دی آبرُو دیس دی اے قومی زندگی موت بہادراں دی

پُجّ ھدے ہَڑاں دی جا تھّیں ہین والے ببر وِچ لیندے کنڈے پار دے نیں
زندہ وِچ جہان دے رہین والے وَدّھ کے مَوت نُوں آپ وَنگار دے نیں

کِنّے مَوت اوھناں دے ارادیاں توں زندہ مَرن دے جِنھاں رواج رکھّے
وارے سر جِنھاں مرداں اَغاں ہو کے دُنیا اوھناں دے سِہراں تے تاج رکھّے

کیتا عمرؓ، عثمانؓ تے علیؓ ایہو، کیتا ایہو حسینؑ، منصور ایہو !
دے کے جان جہان وِیہاج لینے ساڈی جَد دا رہیا دستُور ایہو

جاتا اَساں مقدّر جہاد دُدّھوں، اَسا کرسَدا اَیسے لکّھے لیخ دے رہیہ
جاکے وِچ میدان جہاد تائیں اَہیں وانگ تماشیاں ویخدے رہیہ

تیغاں وَسّدیاں وِچ ہو گئے جے ساڈے چڑھ کے سُولیاں تے جا معراج کیتا
لوکی رہیہ شہراں اُتے راج کردے اَساں لوکاں دے دِلاں تے راج کیتا

دُدّھاں وِچ ماتواں دے جہاد پیتا، غیر سبق نہ غیر اُستاد ملیا
ساڈے بالاں نُوں ماتواں دی گُھچّڑاں تھّیں بن کے روز دی کھیڈ جہاد ملیا

ساڈا دین ایمان جہاد بنیاں بنیاں زندگی وچ سنسار ساڈی
ساڈا شغل جہان تے رہنا ایہو ایہو رہنا پیشہ ایہو کار ساڈی

دِناں نال تلواراں دے ہیٹھ ساڈے ویلے بیت دے ربّدی یاد دے رہ
بہندے اُٹھدے ٹہلدے سیر کردے سوندے جاگدے وچّ جہاد دے رہ

بھرتی ہون لگّے ایس بھو ہتھوں متے رہ نہ جان میدان ساڈے
موھڈے نال جواناں دے میلدے رہ چُک چُک اُڈّیاں بال انجان ساڈے

اساں کدی نئیں حق لئی عذر کیتا صدقہ جدوں ایہہ جان دا منگدی اے
شیراں ساڈیاں دے خون نال ہندی سرخرو دھرتی پیلے رنگ دی اے

چھنّاں کنڈ تے وار نہ ہون دیویں کردی ایہہ بچّی بڑے زور دی رہی
مومن ماں تے آپ جہاد اُتے پُتّر لاڑے بنا کے ٹور دی رہی

جاندے پُتّر تے سائیں نوں آکھدی اے کرے گلّیاں بڑی تاکید دیاں
ہاں میں ماں اِک غازی دی آکھ سکاں بیوی ہیں اِک مرد شہید دی آں

اُکّے نہ ایہہ آپ جہاد کرنوں جدوں قوم دا وقت پچھان دی اے
نئیں طرابلس بھُلیا فاطمہ نوں دنیا خولہ، صفیہ نوں جان دی اے

ہین اوہ تخت جھیڑے ساہن کل تیکر مُلّ تاج باندے میرے جوڑیاں دے
اجے میریاں سِنیاں وِسرے نئیں پِنڈے بھڑکدے ننگیاں گھوڑیاں دے

دَندے بحرِ ظُلمات دے وِچدے رہ بیڑے جدھے مَیں ظُلم دے بوڑ دِتّے

چڑھ کے آؤندے بھُچالاں دے موہڈیاں تے مَیں بھُچالاں دے لَک تروڑ دِتّے

کِسے خوشی دی کرے پر خوشی کیکر جیہڑا دُکھ نوُں سمجھدا دُکھ ناہیں

رَجّے آب تلوار دی نال جیہڑا اوہنوں زِندگی دی رہندی بھُکھ ناہیں

خوشی نال تلوار دے سائے تھلّے سجدے وِچ رہندے بندے رَبّ دے نیں

فانی زندگی دی نئیں پرواہ کردے جیہڑے سَدا دِی زِندگی لَبھدے نیں

زندہ جگ تے نیں جد تک مردِ مومن رہ گا وِچّ جہان جہاد زندہ

نئیں کوئی خوف نمرود دے تانیاں دا ایہے خلیلؑ دِی اَجے اولاد زِندہ

ہوناں کدی فقیر نہ غازیاں توں کوئی میدان جہاد دا سکھناں ایں

جھنڈا کھُلا اسلام دا رکّھیا اے جھنڈا کھلا اسلام دا رکّھناں ایں

○

اصلا

کنڈے نوں پھُلّ آکھن لگّا لوگ سنبھال چلو
مُڑ مُڑ چبھّ نہ ویریا نہ کر ایڈا دھرو
جھونے نال ہوا دے میں جیہڑے پاس پواں
لیں وچ سوئی نوک دی اوسے پاس پرو
نال اپنے شرمندیا میرا وتخ سلوک
سہ سہ چوبھاں تیریاں میں دیواں خوشبو
سُن کے کنڈے آکھیا گل سُن پھُلّ ملوک
گلّ اصلے تے مُکدی اصلا ہووے جو
ہر کوئی اپنے اصلیوں ہے ایتھے مجبور
خصلت میری چُبھناں خوشبو تیری خو
چُبھن تیرے آکھیاں چھڈ دیناں واں میں
میرے آکھے چھڈ دے توں دینی خوشبو

○

فریاد

پُجّنی ایں اسماناں تیکر کد فریاد اساڈی
یاد آئے کد کردے ہوسن دِل وِچ یاد اساڈی
ہے بستی آباد اونھاں بن رکیہ آباد اساڈی
کون فقیر سُنے فریاداں دیوے داد اساڈی

○

جگری ساڑ

جُگنو وانگ کرہ جگر وِچ ساڑ پیدا منگویں تپش دی مارنی لاف چھڈ دے
بل دی اگ پرائی دا مُور کھا اوئے کرناں بھنبھٹاں وانگ طواف چھڈ دے
خُونی ظُلم دے جُھلّیاں جھکھڑاں وِچ ہتھوں مردنئیں کدی انصاف چھڈ دے
صاف دلاں دے ہون فقیر جیہڑے میلے دلاں نُوں نئیں کرکے صاف چھڈ دے

○

سِر لتھّ

رکھّن پیر پکّے سدا زندگی دے لتھّے سِروں نہ بھوئیں تے لہن والے
کدی دُکھ مُصیبتاں ویکھدے نئیں خوشیوں دُکھ مُصیبتاں سہن والے
جا کے آپ جھبّے مارن سُولیاں نُوں حق سُنن والے حق کہن والے
لبھّن بھال کے موت فقیر کِدھروں زِندہ سدا جہان تے رہن والے

○

دی

رُوپ جدھے بھتیں اکھّیں ویکھی سدا بہار چمن دی
بُلبل جان رہی کُرلاندی خاطر اوس سجن دی
ویکھ اودھے وَل وِچ چمن دے وَٹ سُنبل نُوں پیندے
لپیٹ جدھی لِٹ کُھلّی وِچوں آوے مُشک خُتن دِی
ہوٹھاں اودھیاں دی تک سُرخی، سُرخ یاقوت گواچا
جوہریاں دی وِچ نظرے اُڈّی لالی لعل یمن دی

نَین جدھے تک۔ وَدّھ دی جاوے نرگس دِی حیرانی
ویکھ اوہدے وَل شرموں ہووے نیویں اَکھ ہرن دِی

شوخی نظر اوہدی نہ کیتا دُور ہنیر نظر دا
شاموں فجر تیکر وِچ اَکھاں لَو لگی جس چنّ دِی

جھاکے کدِی نہ کھولے میرے اوہدیاں نیم نگاہواں
کدی تے نال میرے اوہ لڑدے کدی تے وگری بَن دِی

لب تک صبراں آوَن نہ دِتّا بَن جس نوں فریاداں
دَبّی رہئی اوہ ترلے لیندی سدھر مَن وِچ من دِی

جس دی شوخ مُحبّت مینوں لکھنے شعر سکھائے
سُن کے اوس فقیر کدی نہ دِتّی داد سخن دی

○

دلیلاں

ساڈی آس اوہناں دے لارے
کردی اتھر ٹٹ دے لارے
غیراں جو کجھ کیتا کیتا
آپنیاں دے جائیے وارے
چور پے شرموں ڈب ڈب جاون
ساڈھاں نیں اوہ دھاڑے مارے
میلیاں نظراں والے آکھن
نظر دلاں دی میل نتارے
میں پیاپاں روہڑاں نوں موڑاں
ڈردا کنڈا واجاں مارے
شوہ تے جھگاں چاہڑے بونبے
آ گئے ہڑ دے ہیٹھ کنارے
اپنے ماں تروڑے اینوبیں
چلے میں نوں ڈوب سہارے

دیکھن والے وِی سپنے جاون
ڈُبدے میرے نال وچارے
جنگل، پربت، بیلے، جُوہاں
ہُسّے ہُسّے ہارے ہارے
اُجّڑے اُجّڑے پیلی سبّے
چِکّڑ چِکّڑ گارے گارے
سہمے سہمے باغ بہاروں
کنبدی رُت اُداس ہلارے
ڈولے ڈولے بُوٹے بچّے
روندے تے کُرلاندے سارے
میری دَرد دَن میری دھرتی
تھکّی ہاری کردی چارے
خبر پتہ نئیں کیوں نیں اینویں
ڈھیٹھ ترانان پیر پسارے
بیلے باراں واجاں مارن
میں پیا سوچاں کیتے کارے

بالن ساڑن لئی نیں خبرے
فیر دلیلاں محل اُسارے
فیر آساں نوں ہمیں ہمیں
دُوروں پَیندے نیں لشکارے
پاون فیر فریب دہائیاں
دھوکھا فیر پیا للکارے
کھرا کرے پئی کھوٹی نیّت
مُڑ پیا جھُوٹھا سچ ونگارے
مَیں سوچاں پیا اگّے تھوڑے
کیتے کرماں وارے نیارے
پائے کوٹھیاں چھنّاں چھپّر
محلاں ماڑیاں پچھتے ڈھارے
تھوڑے ڈگّے گنبدے ڈھولر
تھوڑے ڈولے محل مُنارے
اگّے خونی لیخ نصیباں
تھوڑے وِگڑے کاج سنوّارے

ڈیہندے چھٹّاں تھلّے پر جا

اُتھرے مخلیں راج دُلارے

کارے ہاریاں صدیاں ڈھڈّوں

تھوڑے جمیں سمیں نکارے

وِیخ اِکلّی مارڑی محنت

لگّے ہتھّیں پین گذارے

جُڑ دے چاواں آس تروڑی

تتّیاں رِیجھاں سینے ٹھارے

پئیّاں جھڑکاں دین مسیتاں

گُستے گُستے بھٹاکہ دوارے

اگّے پڑھے جوان چکھڑیئے

پچھّوں غیرت واجاں مارے

ہیراں رنگ پُور کھیڑیں وسّن

بہہ رہیہ رانجھے تخت ہزارے

سڑدے راہواں دے وچّ ویکھے

اکھّاں بل دے ڈولے کھارے

دھرنے ماری نال دلیلاں

بیٹھیاں عقلاں پریم دوارے

ہتھاں وَلّ نہ جاون جھیاں

پھکّی کرنی بول کرارے

جیئوں جیئوں کھولن والے کھولن

پینڈے جاون گھنجل بھارے

گناں سُنیاں نیں اَن سُنیاں

ویکھے اکھّاں عجب نظارے

وگدے رستے روکے قبراں

سُتّے راہیاں پندھ وسارے

وِچھلی ہوئی دھرتی ماتا

جایاں دے نیں پھکّے مارے

نکلے ویری سَجّے ویری

سَجّن جھوٹے بے اعتبارے

اگلے پچھلے سَبّھے کُھبّے

دونویں جِتّے دونویں ہارے

گٹیاں ٹُٹ فقیر گُلیلاں
پینچھیاں ٹُٹّے کھنبّ کھِلارے

○

نافرمان

مالک آکھیا نیارا ایں توُں
لعلاں دا ونجبارا ایں توُں

دل تیرے دی آس پُجائی
گنّی تیری راس بنھائی

کیہ آکے توُں سودا کیتا
بد مستی دا پیالہ پیتا

ہوگے لعلاں دا وَنجبارا
کچ وِیہاج لیا توُں سارا

دھوسیں رکیویں مُکا لک تائیں
کیہ دسّیں گا مالک تائیں

کھوٹی نیّت دے انساناں
جا مالک دیا نافرماناں

○

چڑّھتل

ہر چڑھی چڑّھتل نئیں چڑھ کے فیر ڈھلناں ایں فقیر
پاہندیاں راہ دا ولاناں اَنت وَلناں ایں فقیر
اک جھکھّڑ کیہ ہزاراں رَیہن جھکھّڑ جُھلّدے
غزنوی۔ غوری دا چھوہیا کم چَلناں ایں فقیر

○

ایمان تے عمل

مُڑ ونگار اَج ظالماں نُوں ظُلم نُوں للکار اُٹھ
کھیڈ وِچ دُنیا دی فیر آئی اے تیری وار اُٹھ

اُدم دسے طوفان وِچ آ ہلک دی بیڑی بوڑ کے
آکھلو دُنیا دے موھڈے نال موھڈا جوڑ کے

گڈھ دے لہراں دماغاں تھئیں جنونی جوش دا
فیر گڈ اوہو اِی جھنڈا علم دا تے ہوش دا

آکھ اللہ نُوں ہے اوہ جبّار وی رحمان وی
کر دُعا وی ورت پر اوہدے سر و سامان وی

ہے بھروسہ جتّ دا ہمتّ وی نہ ہر دی اے ویخ
معجزے وی ویخ پر کرنی وِی کیہ کر دی اے ویخ

رکھدے ایمان والے کُند تلواراں نئیں
فتح ہتھیں کرن والے ویکھدے ہاراں نئیں

○

آزادی دا نباہ

جے اُجڑے باغ تے مُڑ کے بہار آئی اے بسم اللہ
گھٹاں تھیں فیر جے پینڈی پھوہار آئی اے بسم اللہ

خزاں دے ساز پے جاندی خزاں دے نال جاندے نیں
شکاری اُوڑ دے سو کے دا چیکی جال جاندے نیں

ہے رُت دھرتی نُوں ہریولاں دے تحفے تار دی دِسدی
ہوا لگی اے دھوراں نُوں چپیڑاں مار دی دِسدی

گلاں وِچ بُوٹیاں دے مخملی جوڑے سوہلے نیں
ہرے مُنہ جم دیاں پتراں دے پھُلاں وانگ کولے نیں

پیا اَج باغ دا پہلا ای رُوپ اَن مُلّ دِسدا اے
کرُونبل تھیں کلی دِسّے کلی تھیں پھُل دِسدا اے

بہاروں موہڑیاں سُکیاں نیں مُڑ پھلواڑیاں بنیاں
پھُلاں دے بنھ سہرے کیاریاں نیں لاڑیاں بنیاں

فقیر ایہہ ویکھ کے رنگ آکھیا پھُلاں نُوں بُلبل نیں
پرانے لان سوکھے نیں، نبھانے بہت مشکل نیں!

میراث

مصر وِچ دو مصری امیر زادے اِکّو تھاں مُڈّھوں رہین سہن والے
دِنیں رات رَل کے کھان پین والے محرم یار کٹھّے اُٹھّن بہن والے
اُچّن چیت اوہناں یاراں وِچ رَبّوں ہَولی ہَولی ایہہ ویروا پین لگّا
اِک مال دولت کٹھّی کرن لگّا دُوجا جا عِلمی درس لین لگّا
ایتھوں تیک بنیا ایں پڑھ کے علم والا ایتھوں تیک حِرصی مالدار بنیاں
بنیاں ایہہ علّامہ تے اوہ سارے مُلک مصر دے دا تاجدار بنیاں
آپو اپنے کم دے نال اِک دن راہے جاندیاں دی ملاقات ہوئی
حال پُچھ کے خیرخیرّیتاں دا آپس وِچ مُڑ اوہناں دی بات ہوئی
بادشاہ علّامے نُوں کہن لگّا تُوں زمین ایں تے آسمان ہاں مَیں
پڑھ کے عِلم تُوں پھِرنا ایں درس دیندا بنیاں مُلک دا پر حکمران ہاں مَیں
سُن کے کہیا علّامے فقیر اوہنوں عادت بُری سَچّی گلّوں بھَون دی اے
مَینُوں مِلی موسیٰؑ دی میراث اے پر تینُوں مِلی میراث فرعون دی اے

○

واری

تیر میرے نیں سدا بیٹھے نشانے تے فقیر
سر نیں لکھاں منزلاں دے میرے شانے تے فقیر
عرب وَدّھ چُکّے بڑے نیں تُرک وَدّھ چُکّے بڑے
ہُن ایں پاکستانیاں وَدھناں زمانے تے فقیر

○

ظاہر دار

دُکھ وِچ دِلشاد غمخواراں دِی غمخواری نہ ویخ
وَیر باطن دے وِی ویخ ہُن ظاہر دی یاری نہ ویخ
کھاوندے اَنویں کدی چائٹ کوئی پھاتھی نیں ایہہ
عیش تے آرام دی محفل دے سب ساتھی نیں ایہہ
سُن کے نعرے نسّ دے نیں گون آگوں دے نیں ایہہ
محفلاں وَل موڑ میداناں تھیں لے آؤندے نیں ایہہ

پھڑیاں دھاراں بنا دیندے نیں تاراں وجدیاں
وگدیاں تیغاں بناندے نیں ستاراں وجدیاں

کدھ دے نیں سینیؤں گرمی دِلاں سرداں دی ایہہ
تھاپ طبلے دی بناندے ضرب نیں مرداں دی ایہہ

بدل دیہن ایہہ صورتاں جدّاں دے دستوراں دیاں
رہن نئیں منصوریاں دیندے ایہہ منصوراں دیاں

نیتاں دے صاف نئیں ہندے ایہہ دِل گندے کدی
ترک نئیں غرضاں نوں کردے غرض دے بندے کدی

روک سکدے لکھ جھلدے جھکھڑاں دی چال نئیں
پر کدی ہندے دِلوں سفلے شریفاں نال نئیں

ہُن نہ گوڈے مُڈھ اُدماں دے وکھالے بہن دیہہ
غرضمنداں اَنھیاں نوں نال غرضاں کھہن دے

عاشقاں تے سوہنیاں دی جگ ہسائی ویکھیئے
بُلبلاں پھلاں دی ہُن کجھ دِن لڑائی ویکھیئے

آپ سمجھائیے ذرا دیوے نوں پروانے دا عشق
کھول کے لیلیٰ نوں دسیئے قیس دیوانے دا عشق

فجر کیوں ویکھے نہ کردی اے ہَنیرا شام کیوں
آپ کوئی منصُور سُولی نوں کرے بدنام کیوں

موڑناں کیوں چاہے تیر انداز چُھٹّے تیر نُوں
چاک کیہ اے چاک دے جہنیں جے بے وسّ ہیر نُوں

ظاہر دے طالب ایہہ چنگا من دے نیں غیب دے ہی
یار دی یاری وی ویہندے نیں تے اوہدے عیب وی

ساہنج دی سُلطانیوں جو نیں فقیری ویخدے
ہَین اوہ آزاد پَے اپنی اسیری ویخدے

لشکراں نُوں لوڑ نئیں آگو دی جَد بھاندی کدی
رَل اوہناں دے نال منزل تیک نئیں جاندی کدی

بھانج پَیندی اے جَدوں غرضاں دی اندر فوج نُوں
پرت جَاہن اَدھواٹیوں لَے کے سکندر فوج نُوں

ڈُبّدے بیڑے جے چرچل تار جاندے نیں تے کیوں
جِتّ دے ہوئے جے ہٹلر ہار جاندے نیں تے کیوں

اُجڑّے بے غرض دیس آباد کر دے نیں اخیر
غرض مند آباد نُوں برباد کر دے نیں فقیر

مرد

ٹکھن زنجیراں نہ شمشیراں نُوں مرد
مِٹّئوں کڈھ دے نیں اکسیراں نُوں مرد
کر کے تدبیراں بدل دے نئیں فقیر
بدل کے چھڈ دے نیں تقدیراں نُوں مرد

○

دلیر راہی

شاہی اے آہلکی دی ہُندی بڑی تباہی
آہری دی اے فقیری دُنیاں دی بادشاہی
جاندے نیں تُرج ٹُر دے اوڑک اوہ منزلاں تے
راہواں دے کنڈٹ کڈھن جیہڑے دلیر راہی
شہبازیاں دِی ذِلّت بازاں دا ہار بہناں
مرداں دِی بے دِلی اے قوماں دِی رُوسیاہی

ہمت دِیاں کسے نیں واگاں نہ موڑیاں نیں
ہے حوصلہ وسیبا ، ڈرنا نِری تباہی
جمیں قدم اوہناں دے اُکھڑے کدی نہ مُڑکے
دیندے نیں زندگی دی جنھاں دے سِر گواہی
مومن دیاں اُوڈاراں عرشاں توں اُچیاں نیں
منزل تے پُج کے نیں رُکدے دلیر راہی

○

بابا

تیری یاد ستائے بابا

ڈِگے جد کوئی پتھر چل تے
پوے وَدان جدوں کوئی سِل تے
وَجے جد کوئی ڈاہڈی دِل تے
نِکلے کویں نہ ہائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

باغ توں آپ اُگائے جیہڑے
بیجے آپ پیائے جیہڑے
آپ توں ہنجھیں لائے جیہڑے

پُھل نہیں اوہ کرمائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

ملے جدوں جھوٹھے نوں ڈھوئی
دیوے تیری ہج دھروئی
ہاری نیت دا جد کوئی

چھاندا دِل بھرمائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

ڈھاندی اے جد ہمت ڈھیری
آوے تیری یاد بتیری
آپ کمائی دولت تیری

جد کوئی سادھ چُرائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

دھوکھا جد کوئی پائے جھولا

دِسّناں ایں توُں ہُندا ہولا
بُھکھے جد پاندے نیں رَولا

رون جدوں ترہیائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

پیڑ وِچ کِدھرے جدوں مداری
پاہن بُھلیکھے کھول پٹاری
جد کوئی سِکھیّا کارستکاری

جال مکر دا لائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

تیرے باہجھ فقیر گذارے
ہارے کردے وخت وچارے
ہتھّو ہتھّی ہوگئے سارے

اپنے مال پرائے بابا
تیری یاد ستائے بابا

محرم

مُکھ دی گلّ رہوے وِچ مُکھڑے جد پَے پرچھاواں مُکھّ دا
دُکھ محبّت دا نہ دیندا لَین کدی ساہ سُکھّ دا
تنّی بجا بھڑکے وِچ سینے، دَم دم رَہ دَم دُکھّ دا
مِلے فقیر سُکھالا کتھوں جگ وِچ محرم دُکھ دا

○

آزادی

روگیاں دے روگ دی کاری دَوا آئی اے فقیر
زندگانی فیر آئی اے شفا آئی اے فقیر
دِل نہیں ہُن آپے اِی پُھلّاں وانگ پَے کِھڑدے فقیر
خُشک باگاں وِچ بہزب دی ہوا آئی اے فقیر

عِشق

ہیر جٹّی رُل موئی دردوں دیندی عشق دُہائی
وِچ وِراگ سجن دے اوڑک بیلے جان گوائی
بھلے بھلیرے بُھلّے عشقوں ہوش نا کی چترائی
چاک فقیر جے بنیاں جوگی تے مجنوں سودائی

○

صُوفی

درگاٹے سُن ڈِگدے مُنکر سُرت وسار
ہیبن نعرے ماردے جد صُوفی وِچّ جوش
اَج کل دے وِچ صُوفیاں ڈِٹھّے عجب فقیر
آپے نعرے ماردے آپے ہون بے ہوش

○

گھُوریاںؔ

سماں پیا متھے اُتّے وَٹّ پا کے گھُور دا اے

آئیاں فیر دِسدیاں نیں ظُلم دیاں شاماتاں
ویلیاں دے سِراں تے نیں لوَنّدیاں نداماتاں
جگ دے نیں بُرے حشر ویکھیاں قیامتاں
ناہیں بدھی سوچ دیاں چنگیاں علامتاں

ہَولی ہولی مُنہ پیا سِمدا ننھوُر دا اے
سماں پیا متھّے اُتّے وَٹ پا کے گھُور دا اے

راکھیو اِیمان دیو! دِین دیو مالکو؟
پانیاں دے وارثو! زمین دیو مالکو
عمل تے تنظیم تے یقین دیو مالکو!
ویلے نوُں مناؤ اِین اِین دیو مالکو

گوہ تے میدان ایہہ وی اپنا حضُور دا اے
سماں پیا متھّے اُتّے وَٹّ پا کے گھُور دا اے

وتیخ تے غریبی دِیّاں قسمتاں دی ریخ لَو
اپنی نہ گُنتی بَنھ بندیاں دے پینخ لَو
مغل تے پٹھان نال ملک جٹ شیخ لَو
ہتھّاں وِچّ ہتھ پاکے وقت نال وتیخ لَو

مان جے تہانُوں کسے شان تے غرور دا اے
سماں پیا متھّے اُتّے وٹّ پاکے گھُور دا اے

اُچّے اُچّے بُوہے نیں تے خلقتاں فقیر نیں
آڑھتی ایجنٹ نیں امام نیں تے پیر نیں
کھچیّاں کماناں تے نہ کسّے ہوئے تیر نیں
ڈِنگے چِبّے ہڈّ گوڈے کشتی سریر نیں

پنڈ دے نیں سارے کوئی اوپرا نہ دُور دا اے
سماں پیا متھّے اُتّے وٹّ پاکے گھُور دا اے

○

سلام

آئے گئے رُتیاں دے چِٹھیاں تاراں دے سلام
باغ نیں گھلے بڑے ہتھّ بہاراں دے سلام
ماریا کول دی دُوری دے وِچھوڑے نیں فقیر
لے کے آپ آیاں واں مَیں یاراں نوں یاراں دے سلام

○

ہار

مر مر کے ساں جیویں کدھرے
جیؤں جیؤں کے ہُن مرناں ایں

چانن رات پِلّے بنھ
کھلّے ہنیرے لانبھے چانبھے
خُونی جھکھّڑ مارن جھانبھے
دھکّے مارن ہڑپّے لانبھے

تَر تَر کے ڈُبّ جاوَن والیاں
ڈُبّ ڈُبّ کے کیہ تَرناں ایں
مَر مَر کے ساں جینویں کِدھرے
جِیئوں جِیئوں کے ہُن مَرناں ایں

وَسدّی وَسدّی اُجڑی واسی
پَئی خوشیاں تے غم دی گھاسی
لمّیں راہ بے اَنت اُداسی
نہلکے گُتّے آسی پاسی

ڈر ڈر کے ڈر لاہیا سی ہُن
لاہ لاہ کے ڈر ڈرناں ایں
مر مر کے ساں جیویں کدھرے
جِیئوں جِیئوں کے ہُن مَرناں ایں

ڈاھڈے وَخت وَراگاں پائے
پھَستے کرماں بھاگاں پائے
سوگ اَن تھک سہاگاں پائے
لمّیں رونے راگاں پائے

کر کر کے کجھ سُنیاں سی ہُن
سُن سُن کے کیہ کرناں ایں
مر مر کے ساں جیئوں کدھرے
جیؤں جیؤں کے ہُن مرناں ایں

رہیج فقیسد ہتھّ مَل دی دِسّے
ساتھن گھڑی نہ پَل دی دِسّے
اَوکھّی آونی کَلّ دی دِسّے
رات نہ ہر توں ڈھل دی دسّے

ہر ہر کے سی جِتّی بازی!
جِتّ جِتّ کے ہُن ہرناں ایں
مر مر کے ساں جیئوں کدھرے
جیؤں جیؤں کے ہُن مرناں ایں

○

مہاجر

ایہہ رکھّے قائم اپنے خُلق دے نگرّ وساھواں نُوں
ایہہ اپنے قاتلاں دے بخش دیندا اے گُناہواں نُوں
ایہہ وَگدے واریاں وِچ اے خُدا دیاں آکھیاں کردا
ایہہ پردیسی اے دیساں والیاں دیاں راکھیاں کردا
لیا مارڑے دا موڑا ایہہ مال تے ساماں دیندا اے
ایہہ زد وِچ آئے تھوڑے دُشمناں نُوں جان دیندا اے
ایہہ پُچھّے آپ لوڑاں قسمتاں دیاں ماریاں کولوں
لَوے بدلہ نہ جنگاں جِت کے وی ہاریاں کولوں
وراگاں وِچّ روندے دیس لئی ہسّدا اے مَرجاندّا
گھروں ایہہ نِکلدا اے پرت کے بر سرائے گھرجاندا

○

اُدریویں

آکے کِدھروں اَجے تھکیاں ٹُڈیاں باگ وِچ بیٹھیاں نئیں بہاراں کِتے
جُھک کے آہلنے موہڑیاں تے ایہہ کیوں ماریاں پنچھیاں نیں اُڈاراں کِتے

پُھل کھِڑدے پئے ویکھکے باگدے اج کیوں اُڈنیں بُلبلاں چلیاں
اُڈ ڈاراں تے ڈاراں جنوراں دیاں کیہڑے ماپسے نیں کُرلاندیاں چلیاں

آوندے نہمی نہمی ہوا نال پئے بوٹیاں بچیاں نُوں ایہہ گوتے نیں کیوں
ایہہ سرو جھولدے جھولدے آپ ای اج حیران ہو کے کھلوتے نیں کیوں

کُبیاں سہمیاں ہوائیاں لگراں دی اَج ہر کلی کنڈیاں نُوں ایں حُمدی پئی
کیہہ پتہ باگدے مُنہ تے اَج اج وی کیوں این جھکھڑاں دھوڑ دُھم دی پئی

ٹہنیاں کھِٹیاں پیلیاں پتراں نال کیوں اَج بھوئیں لہندیاں نیں پیاں
نال وٹاں دے کیوں وٹیاں وٹیاں کیاریاں ساریاں کھیندیاں نیں پیاں

تک پتر تر دوئے پئے کھڑ کھڑ کرن رکھ پرچھانویاں کولوں شرمان پئے
ویکھ کے گھنڈ کلیاں دے پاٹے ہوئے پھل غیرت دے تاواں توں کرمان پئے

رسدیاں رسدیاں وچ رتاں کویں رس گئے نال وسّوں دے وسنیک نیں
پاڑ پئے ویڑے دے برُے آج گئے ویڑے یادلاں توں دلاں تیک نیں

راہواں راہواں دے جاناں نیں ٹھکیاں موڑاں موڑاں نوں چاہڑے مروڑے نیں نے
ظالماں خونیاں دھکیاں دوھڑیاں باہوں پھڑ پھڑ کے سجن وچھوڑے نیں بے
بھکھیاں بھانیاں رہے سویلاں گئیاں تپیاں گرم گھڑیاں دوپہراں دیاں
اوہجڑاں جنگلاں کیتیاں نہیں پیئیاں اوراں خوب بنڈاں تے شہراں دیاں
وانگ سولاں دے پھلاں جیئاں صورتاں وچ گھٹے دے پھڑ کے رلایاں سمیں
چھیجاں پھلاں دیاں جیہڑے رہ مان دے موہڑیاں ہیٹھ اوہناں دے وچھائیاں سمیں
ویری اپنے نہ ویراں نوں لبھے کدی سجن اپنے نہ سجناں توں گمیں کدی
دیکھے پاغل نہ اپنے کدی جنگلاں کنڈیاں اپنے چھالے نہ چمیں کدی
بند نیں کر دیاں کہ دیاں اکھیاں ڈھلکدے ہنجواں وچ تارے نیں پے
سینے ہنگوریاں دے پئے لین ایہہ ہوٹھ ہاواں دے لیندے سہارے نیں بے
سرت نئیں اکھیاں دی ٹکانے رہی مت کجھ مالیاں اے ماری گئی
سنجاں سنجاں ہویا ویہڑا اے باغ دا پھیر باگے بہار آ کے بھاری گئی
گھنگیاں یا فقیر ہوکیاں ہنجواں نال پاندا گیا دکھ دی ہیسل ہیں
میرے ادریتوں یاں دی وجہ کجھ نہ کرکے آیا واں اج باغ دی سیل ہیں

○

گھر

اَہو جو دِسّن ڈھیریاں بِھتّے اُگّی سر
گھر گھر کرہ دیوو بندیو ایہہ سبّھے اصلی گھر

○

بَن کے

غرضمنداں دے سراں تے رہن تد تک حاکم کھلے بے رحم جلّاد بن کے
رہوے وچ درباراں دے جدوں تیکر اَگے حکم دے غرض فریاد بن کے
تحفے جگ کولوں لیندے رہن والے تحفہ موت ایدھے کولوں لین اوڑک
آ کے کئی رستم ایتھوں گئے رونّدے تائے کئی ایتھے کیقباد بن کے
بلدی چخا وِچّ اَج وی رہیا اُنجیں ابراہیمؑ دا باغ پروار کھڑیا
ویخ لیا اے بتاں بے واکیاں نہیں اُنجیں فیر نمرود شدّاد بن کے
ہووے امن یا جنگ دا کٹھ کدھرے مرگئی اوس دلیر دی موت سمجھو

سینے وِچ رہ سدا دی زندگانی سدا جدھے دل دا اعتقاد بن کے
چڑھے لوک اوہ عرش تے آپ جیہڑے سُولی ہس کے چڑھے منصور وانگوں
بنیاں اوھناں دِیاں شیریں استاناں جھناں دَتیا مرد فرہاد بن کے
میں توحید پرست ساں ہاں ہُن وِی نہ کُجھ وِگڑیا میرا نہ وِگڑنا ایں
دُنیا ویکھیا ستم ایجاد بن کے دُنیا وِچ لے ستم ایجاد بن کے
اَج بھلک وِچّ وِچ لے فیر جیکر اوہدے ہتھ زمانے نیں دیکھنے نیں
جدھیاں پیراں دے زمین تے نقش رہ گئے دِلی بلخ تبریز بغداد بن کے
اُڈّے دھوڑ دے بدلاں وانگ باگوں بھیڑ نیتے راکھے تے چور مالی!
بُوٹے باغ توحید دے کھلے رہ نیں جھلّے جھکھڑاں وِچ شمشاد بن کے
مُنکر بن مومن جان وار دا اے پر نئیں کدی جھکدا اگے کافراں دے
لوہا سٹ تھیں ٹُٹ تے سکدا اے لِفدا نئیں اسپات فولاد بن کے
وَسدی وِچ محمود دِی قوم مُڑ کے سومنات دے بُت پے پَیر کدے نیں
بنی فیر اَج اوھناں دے بھادی اے پاکستان دولت خُداداد بن کے
دِل تے مومن دے کرے نہ اثر اکّا فانی جگ دا نفع نقصان کوئی
مومن وِچ جہان دے وَسدا اے نہ غمگین بن کے نہ دلشاد بن کے
تتّی وا نئیں اوھناں نُوں رب لاندا لوگ اوھناں کئی سُکھناں سُکھدے نیں

دردمنداں دے دِلاں وِچ رہن جیہڑے لال دردمنداں دی مُراد بن کے

موت منطقاں فلسفے وبخدی نئیں دھریاں رہن اُستادیاں ساریاں نیں
عُمراں گال کے بنن اُستاد جیہڑے خبرے کیہ لیندے نیں اُستاد بن کے

اثر کردیاں نئیں گلاں بھڑاں تے کردا یار بیدرداں دی گل نئیں ہیں
دِل وِچ دردمنداں دے فقیر ڈِٹھا رہ گئے شعر میرے میری یاد بن کے

جیہڑی

بھوں بھوں کناں دے گردیوں پرت جائے ہووے مقصدوں ناجھ تقریر جیہڑی
تنیں وانگ کمان دے گل اوہو، دِلاں وِچ کھبے وانگوں تیر جیہڑی

لخدی ہوئی آہلک دی سیاہی اَنویں کر کر صفحے عملاں دے سیاہ سُٹے
بنے زندگانی دا مضمون لکھئیے خُون جگر دے نال تحریر جیہڑی

محرم نظر خزاں دا وِنج اصلا لے خزاں نُوں وِنج بہار وِچوں
اَکھ اوہ کل دِیاں مُورتاں تاڑ جائے لوے اَج دی وِنج تصویر جیہڑی

ہووے صدق نہ جذتک خلیل وانگوں آوے جدوں تک صبر حسینؑ دا نہ
ہونئیں سکدی پیش نظیر مُڑ اوہ کیتی پیش سی اوہناں نظیر جیہڑی

بھنے عمل زمانے دا وِچ دُنیاں کرے عمل کوئی مرد درویش جیہڑا
شوق نال نہیں دِلاں دے کن سُن دے کرے گل آزاد ضمیر جیہڑی
ہے انسان مُورکھ پُتلا غلطیاں دا، بُھلاکر
دُوجی وار نہئیں جان کے کدی کردا داناں کرے اِک وار تقصیر جیہڑی
صبر صدق دے باجھ نہئیں موتاں نُوں ویلے پَے تے کم ایمان دیندا
کرے کاٹ سواہری نہ کدی ہووے آبدار یوں باجھ شمشیر جیہڑی
پیری اوہناں دے پَوے زنجیر بن کے ڈِگی تیغ آزاداں دے ہتھ وِچوں
چَلے تیز بے واک تلوار وانگوں سُٹن توڑ غلام زنجیر جیہڑی
اوہو مَن لیندا اے بنان لگا صُورت ربّ اوہناں دے مقدراں دی
مومن اپنے واسطے وِچ دُنیاں رَل کے آپ بنان تقدیر جیہڑی
دِتی ویکھ ایاز آواز جس دم سومنات دے بُت محمود توڑے
اِہناں بُتاں دی بھنے تقدیر اوہو بندے ربّ دے کرن تدبیر جیہڑی
جیہڑے کم نہیں کل دے کرن والے آدمی اُٹھ کے اَج نبیڑدے نہیں
دانیں کرن مُڈھوں مُورکھ ہُنبن کردے جھخاں مار کے گل اخیر جیہڑی
سڑے ہوئے پروانے دی سواہ فجرے پائے مُلّ بےغرض محبتاں دا
کاری کسے دے روگ دی کرے کیہہ اوہ بنے آپ نہ خاک اکسیر جیہڑی

گُوھڑا نقش معراج رسولؐ دے دا ایسا عرش دی آخری حد بنیاں
جبرائیل امین نہ لنگھ سکن گئے نیں مار محمدؐ لکیر جیہڑی
بدل دِہ شوخی نظر اکھیاں دی موم دِلاں نوں پتھر بنان والی
کراوہ وِچ اکھاں دے نظیر پیدا کرے موم پتھر نوں نظیر جیہڑی
ویکھو گل برات دی غازیاں لئی آ گئی کم زخماں دیاں پٹیاں دے
پگ گھوٹویں زاہد دے سِروں لاہ کے رنداں کل کیتی لیر لیر جیہڑی
دانی نظر کسے سُگڑ فلسفی دی مساں خبر دی منزل تے پُہنچدی اے
ہے اوہ نظر تلوار دا کم کردی چڑھے فقر دا سان فقیر جیہڑی

○

ویکھدے نیں

صاحب نظر ویکھن جتھے کوئی صُورت، صُورت اپنے یار دی ویکھدے نیں
دلے رہن منصُور نہ جدوں کدھرے نوک لشکدی دار دی ویکھدے نیں
لِفدے کدی کماناں دے وانگ ناہیں آپ دعوتاں تیراں نُوں دین والے
چھاتی ڈھال نیں مرد بنا لیندے جدوں شکل تلوار دی ویکھدے نیں

حدّاں ٹپ کے عقل شعور دیاں عاشق بستی جنوں دی وِچ پہنچن

ڈِگن ٹکراں مار سِر بھرے او تھے جتھے روک دیوار دی وکھدے نیں

گُھجے روگ دا اے سوکھا کھوج لگدا سوچاں ٹُرن جے نال علامتاں دے

پُچھدے حال نیں پہلاں طبیب دانے فیر نبض بیمار دی ویکھدے نیں

کڈھ دے رہین ہمیش کے مورکھ ہوڑ مَتے تلیاں اُنگلاں تھیں جُھبے کنڈیاں نُوں

سدّھے پُھلاں نُوں ہتھ نیں جا پاندے جِھیدی نوک جو خار دی ویکھدے نیں

تھلّے کسے دے نہ کسے حال لگن بنیاں اوہناں دا اے بھرم بھار رہندا

صُلح وِچ جیہڑے دُوراندیش بندے رہندے گھڑی تکرار دی ویکھدے نیں

دل وِچ اوہناں دے ہُن وی ضرور او تھے ہے گلزار دے ہون دا شبہ پیندا

جتھوں طالب خلیلؑ دے اَج تو ڑی اُٹھدی لَٹ کوئی نار دی ویکھدے نیں

اگوں جیہڑے ٹکانے تے قدم رکھے اوسے تھاں پٹلے دانے سیس رکھن

بجلی وانگ ہین او تھے غلام جتھے پیندی نظر سردار دی ویکھدے نیں

جھلّن کویں احسان کوئی زندگی دا جا کے آپ گل موت دے پین والے

دُنیاں وِچ مر کے زندہ رہن والے ہمت کدی نہ ہار دی ویکھدے نیں

پچھے لگ کے ٹرن دی ہِک والے پچھے کسے دے رہن ہمیش لگے

چل دے کدی وی اپنی ٹور نئیں اوہ جیہڑے ٹور سنسار دی ویکھدے نیں

دینی جان وِچ عشق دے شوق سیتی دردمنداں دی ریت قدیم دی اے
جاناں وار کے مُڈھ توں کرن پُوری مرضی یار جو یار دی ویکھدے نیں
کڑکے ماردے نیں گجدے بدّلاں نُوں نظراں بجلیاں نال لڑان والے
پَیندے پھانڈیاں وِچ نہ بہن جیہڑے سدا رُت بہار دی ویکھدے نیں
فُرصت فکر تھیں نئیں مِلدی کدی مینوں میری نظر نوں کیہ نکتہ چین ویکھیں
عیب اوہناں دی نظر دا ویخ کوئی جیہڑے نظر ہزار دی ویکھدے نیں
ویخ ہیجلے قوم دی زندگی دے ویکھن ہند وَلوں پاکستان وَلوں
نُکّہ کدی کوئی چین دی ویکھدے نیں کدی لاہنب تاتار دی ویکھدے نیں
جا کے سمجھ فقیر صدیقؓ کولوں یا اویسؓ قرنی کولوں پچھ جا کے
دیکھن والے پیار دے وِچ دُنیاں کوئیں حدّ پیار دی ویکھدے نیں

○

دِی نہیں

ترکے باھیاں دے زور جو پار لگن رہندی اوہناں نوں ن بھجھ اُلار دی نہیں
کرنی والیاں واسطے نری دُنیا رنگ رُوپ دی نقش نگار دی نہیں

وارن سیس سرمدّ دے وانگ جیہڑے خلقت اوھناں دے وارنے وار دِی اے
پُہنچن کوہِن منصور دے درجیاں نوں کُجھ جِنھاں دے دلاں وِچ دار دِی نہیں

بچدے کدی نہیں موت دی مار کولوں ڈرو موت دی مار توں ڈرن والے
ڈر دے جو بے دھڑک نہیں موت کولوں ڈردی موت وی اوھناں توں مار دِی نہیں

جدّی حکمراناں خبردار اَجّ ایہہ طعنہ دین نہ جدّی غلام کِدھر سے
جیہڑے سدا تلواراں دے نال کھیڈے اَجّ اوہ جان دے کھیڈ تلوار دی نہیں

آکھے ربّ وی اپنے آپ مَیں نہیں اوھدیاں حالتاں کدی تبدیل کردا
دُنیاں عمل دی وِچّ جو قوم غافل آپ اپنا آپ سوار دی نہیں

بھلے لوگ خوش خُلق ملاپڑے نہیں کدی جھگڑے فساد وِچّ پہل کردے
حامی صلح تے امن دے ہون جیہڑے کردے کدی او خواہش تکرار دی نہیں
رل کے ٹُردیاں داہماں مان ہووے یکا کِیہ اوھناں نوں چھیڑ دا کوئی

کسے باز دا بنن شکار اوڑک رُکھدے سانبھ جیہڑے پنچھی ڈار دی نہیں
کسے واسطے جگ تے وِکن والے وِکناں مُفت وی مُل وَدھیک سمجھن،
اوہ بے قدر نہیں مال دِی قدر کر دے کر دے قدر جیہڑے خریدار دی نہیں
صدیاں بھالیاں وطن آزاد جس نیں اوھدے دِل دیاں سَدّھراں کون جانے
لذّت وصل دِی قدر کیہ جان دا اے ویکھی گھڑی جس نیں انتظار دی نہیں
کر دے اَتّ نیں ظُلم دِی جدوں ظالم پَیندا ظُلم اے جان تے ظالماں دی
دِلوں نکل فقیر بے اثر جاندی کدی آہ مظلوم دُکھیار دِی نہیں

دے

سُہجّن پُھلّ بہار دے جدوں رَڑکن سینے خار رُتّاں بے بہاریاں دے
چھوہے راگ وِراگ دے سگوں بُلبل لگدے ویخ کے جال شکاریاں دے
ہویا کیہ جے وطن دے وِچ رہندے خطرے لاہنب دے ڈویاں گندے نیں
اوہبی باغ کوئی باغ اے وِچّ جس دے لگے ہون نہ جال شکاریاں دے
کیڈی دُور بھاویں تھَلّے جا لگن اوڑک پار لے کنڈھے تے لگدے نیں
آڈے ترن طُوفاناں دِی سِہدھ اُتّے جیہڑے جان دے نیں وَلّ تاریاں دے

چلّن نری زبان دے نال اُنویں جیہڑے تھاں تکھاں دے وِہار اوتھے
نگر منڈی بپار دی وِچّ نہیں کوئی پینڈے تُل گلّاں بے وہاریاں دے
لگے پڑاں دے ویہندیاں دے بھاسے بھانویں ہتھ دی کرن صفائی کیڈی
گُھجے کدی وی رہین نہ بھیتیاں توں ہیر پھیر چالاک مداریاں دے
زندہ رہین جہان دے وِچّ جیہڑے وارن زندگی قوم دی زندگی توں
سوکھا نئیں قوماں دا سردار بننا مر کے ملن خطاب سرداریاں دے
آکھے عمر فاروقؓ دا جودھ تد تک نئیں سلطاناں تے رُعب جلال پینڈا
جد تک وِچّ کجاوے غلام بہا کے آقا ٹُرن نہ نال سواریاں دے
رُوم شام کنعان ۔ سوڈان ۔ اُندلس مصر ۔ یمن ۔ دمشق ۔ بغداد میرے
غزنی ۔ بلخ ۔ تبریز ۔ شیراز ۔ کابل شاہد حال نیں حال قندھاریاں دے
ڈر کے رِلفے کماناں دے وانگ میتھوں تے نہ جھلّ تکبیر دے تیر سکے
نسّے پچھاں ول جیکدے کئی واری ہاتھی مست سمیت حماریاں دے
حبشی بنے سُلطان زمانیاں دے پُتّر لونڈیاں دے تاجدار بن گئے
تیزی میرے پیار دی نال کیکر بھادوں دِن چڑھے بازاریاں دے
آیا فیر جے وِچّ میدان اوہنوں ڈھٹّے بھالے زمانے کیہ آکھناں ایں
جدھیاں للکراں سدا میدان اندر دِتّے توڑ بدکاریاں دے

جانے جگ فقیر قدیم داہاں جاکر عرب دے اوس سلطان دا ہیں
جا کے جدھے دربانان نیں وچ دنیا دے تے الٹ دربار درباریاں دے

مڑکے

نکل گردشاں تھیں بدل جا مومن بدلے وچ زمانے دے رنگ مڑکے
سوت کڈھ کے تیغ میان وچوں بھن سٹ رباب تے چنگ مڑکے
وچ کویں مڑ روگاں پورانیاں تے تیری ساہ اکسیر دا اثر کردی
روشن شمع توحید دا وچ دنیاں بن کے دس اک وار پتنگ مڑکے
ہے جے جیوݨ دی چاہت کجھ وچ دنیاں دل وچ کر مڑ مرن دا شوق پیدا
رہوں انگ دا کدی جیوں جان ویکھے انگ زندگی دا انجیں انگ مڑکے
دے کے رنگناں جگر دے خون دیاں جھنڈے دین دے نوں بھکا پین نہ دہ
جیہڑا کدی زمانے تے رنگدا سیں اوہو رنگ توحید دا رنگ مڑکے
اٹھ نشہ تیاگ کے غفلتاں دا لا شریک دے نام دا واسطہ ای
ساڑ دے سڑن تیرے سڑ دے بت ایسے گھر وچ شرک دے پئی بھجے بھنگ مڑکے

خونی کفر دا ویخ کے ظلم اکھیں وِس فیر نہ خونیاں ظالماں تے
اِک وار کھائیے جیہڑی کھڈ وِچوں کھاندا نہیں اوتھوں مومن ڈنگ مڑ کے

بنھ ٹھک سلوک دا فیر جے کر ہمیں میل ملاپ دے دیکھنے نی
دکھ دکھی جہان دے مکنیں نہئیں مکے نہ جے ویر دی کنگ مڑ کے

کھیڈاں جانبازی دیاں اِک واری انجیں فیر عقلاں نوں وِکھا تے سئی
لاہ کے کھل آپ عشق دی نظر کردے سیں ہس دا دارستے ٹنگ مڑ کے

سر مغرور قاروناں دے کر نیویں سراں نال غریباں دے جوڑ ایسے
محنت نال نہ وِچ جہان ہووے کدی حرص نہ لوبھ دا جنگ مڑ کے

کر احسان سلوک دا وار ایسا نہ رہ ظلم دا نام نشان باقی
بدلہ لین وی ہندیاں دماں تیکر اٹھے کدی نہ دِلوں ترنگ مڑ کے

جھانبے مار پلکاں دیاں جھاڑواں دے گرد نظر دی نظر توں جھاڑ دا ہے
سلھ ظلم دی نیں جیہڑا لایا اے لاہ اوہ دِلاں توں دِلاں دا زنگ مڑ کے

لاکے لاگ یکرنگی دی فیر ادھو اج دو رنگے زمانے دے پلیاں تے
پھکا رنگ جو رنگ دے پھرن ایویں کردے اوہناں دا رنگ بدرنگ مڑ کے

ٹورے ٹور پہلے فیر ویخ راہیا بکھڑے پندھ کمیں کیکر مکدے نیں
جھنیں راہیں لنگے کاروان تیرے ہمیں فیر اج اودھراں لنگ مڑ کے

بنیاں مشکلاں وچ فقیر اج ایہہ اکو حل اِی مشکلاں ساریاں دا
ہمت نال عملاں دا کھلار پلہ فضل رب دا رب توں منگ مڑکے

دسے نیں

منڈی وچ حیاتی دی شوق سیتی جا کے آپ جو موت ویہاج دسے نیں
راج بھاگدے نیں اوہو اصل مالک اوہو اصل والی تخت تاج دے نیں
شیشگراں نوں دلوں کیہ جان دے نیں سینے پتھراں دے پاڑپان والے
سبھن کھیڈ جہان دی سولیاں نوں جگرے جنھاں دے ابن حلاج دے نیں
ایدھر جاگدے بیٹھے اُڈیکدے نیں صدقہ لین والے وچ داریاں دے
اودھر وچ میتاں دے پھوہڑیاں تے دعویدار ستے پئے خراج دے نیں
قبراں ول نہ وتج کے مار ہو کے بن جا آپ طبیب حکیم ہن توں
کتھوں آون گے روگاں پرانیاں دے آئندے جنھاں نوں ول علاج دے نیں
پینڈا وتج تثلیث دا زنگ پھکا ذرا رنگ توحید دا چڑھن تے دہ
دناں وچ ویکھیں پھتھر شکن بن دے جھیڑے پوج نیلم تے پکھراج دے نیں

ویخ تاجر فرنگی دا زرد چہرہ کر کُجھ بھو نہ کسے بیاجڑی دا
ہتھوں مُول گوا کے پہنچ کیہڑے ہُن پے اَنگدے انگ بیاج دے نیں

میرے حلم دے نال پُچاریا اوئے ظالم بُتاں دے ظُلم دی کیہ نسبت
ڈرے دِل میرا خوف ربّ دے تھیں دل وِچ اہناں دے خوف سماج دے نیں

یارو ویریاں دے اُنجیں ہون ویری میرا اوہناں وِے نال کیہ واسطہ اے
میرے ہو کے غیراں دی وِچّ محفل غیراں نال جیہڑے جا براجدے نیں

گردش فلک دی نُوں آپ دِنیں راتیں رکھدے گردشاں وِچ فقیر نیں اوہ
محنت جنہاں دی ہمتاں ہار دی نئیں جیہڑے سجلے قوم دی لاج دے نیں
